Թ· ՏԱՐԻ 2552 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 23 ՀՌՈՏԻՑ 4384 28 ՅՈՒԼԻՍ 1892 16 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1310 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌وولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան արծաթ	150
» »	Վեցամսեայ	» »	75
» »	Եռամսեայ	» »	40
Օտար երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք	56
» »	Վեցամսեայ	»	28

Ընտիր թուղթի վրայ տպուած օրինակը Տարեկան Օսմ. Ոսկի 2
Գաւառաց թղթատարի ծախքի մեծութեան Դրուշ 50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրուածքներ ետ չի տրուիր

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒԼԻՍ 28/9 ՕԳՈՍՏՈՍ · 1892

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԲԱՐՁՈՒՄ ԼՐԱԳՐԱՑ ԴՐՈՇՄԻՆ

Մեր տեղական պաշտօնակիցք, Թուրքերէն, յունարէն, ֆրանսերէն եւ անգլիերէն լրագիրք Կ. Պոլսոյ, կը շարունակեն յուզել լրագրաց դրոշմի բարձման խնդիրը։ Կը յիշուի թէ Բնբայի թերթ մը զառաջինն յարոյց այս խնդիր, առաջարկելով տեղական լրագրաց վրայ դրուած դրոշմանիշին պէս տուրք մը դնել նաեւ եւրոպեան լրագրաց վրայ որք ամեն օր արեւելեան երկաթուղով կը բերուին եւ ձեռքէ կը ծախուին մեր հրապարակին վրայ։ Ուրիշ անգլ. թերթ մը առ այս պատասխանեց թէ լաւ եւս է տեղական լրագրաց դրոշմի տուրքն իսկ ջնջել, քանի որ Եւրոպիոյ մէջ ո՛չ մէկ երկիր՝ մեծ թէ փոքր լրագրի վրայ դրոշմի տուրք ունի այսօր, եւ անոր փոխարէն թեմէթթուի օրինաւոր տուրքի մը ենթարկել տեղական լրագրութիւնն։ Աւելի յառաջ անցնելով, եւ խնդիրն արմատաքի քննելով, մեր յոյն պաշտօնակցաց գլխաւորը, Նէօլօգօս, դիտել տուաւ թէ լրագրերէն տուրք առնուլ մտաց վրայ տուրք դնել կը նշանակէ, որ քաղաքակիրթ աշխարհքէն վերցած է, եւ Կայս. Կառավարութիւնն ալ անշուշտ մինչեւ ցարդ ջնջած կ՚ըլլար այս հակաժամանակագրական տուրք, եթէ անոր հասոյթն Հանրային Պարտուց Վարչութեան թողուած չըլլար։ Ուստի, սոյն արժէթղթոց տարուէ տարի ընդունած տոկոսէն եւ գլխամասէն բան մը չպակասեցնելու համար, յոյն թերթն առաջարկեց Յունաստանի մէջ եղածին պէս տուրք դնել պարահանդէսներու, նուագահանդէսներու եւ թատրոններու տոմսակաց վրայ, որով հաճոյից վրայ տուրք դրուած կ՚ըլլայ, մինչ լրագիր կարդալն հաճոյք մ՚ըլլալէ աւելի պէտք մ՚է ժողովրդեան համար, եւ խոնարհագոյն դասերն ժողովրդեան, թէպէտ պարահանդէս, նուագահանդէս կամ թատրոն չերթան, բայց լրագիր պէտք ունին կարդալու, ո՛չ միայն իմացական զարգացման համար այլ եւ օրուան լուրերն իմանալու համար։ Սապահ իրաւացի գտաւ Նէօլօգօսի առաջարկներն, եւ հազարաւոր օրինակք տպուող աժան թերթերուն վրայ բուլ փակցնելու գործնական դժուարութիւններն ի վեր հանելով, առաջարկեց բժշկաց դեղագրերուն վրայ 10 փարանոց բուլ փակցնել։ Բժիշկներն որք մէճիտ մը, երկու մէճիտ եւ աւելի այցագին կ՚ընդունին, մէն մի դեղագրի վրայ 10 փարայի բուլ մը փակցնելով մեծ բան չեն կորուսաներ, բայց անդին ժողովուրդն աւելի օգտակար պարունակութեամբք լրագրեր կրնայ կարդալ։ Անցեալ օր դիտել կուտայինք եւ մեք թէ մինչ առաջնակարգ դրամական եւ առեւտրական հաստատութիւնք տարեկան 40, 50 կամ առ առաւելն 60 ոսկի տուրք պարտին վճարել Տէրութեան, 300, 350, մինչեւ 1,000 ոսկի տարեկան բուլի տուրք վճարող լրագիր կայ։ Եթէ այս դրամ լրագրին բարւոքման եւ աշխատաւորաց վարձատրման գործածուի, ի՛նչ մեծ յառաջդիմութիւն կ՚ընէ լրագրութիւնն, եւ ո՛րչափ կ՚օգտի ժողովուրդն, եւ ընդ նմին երկրին իմացական յառաջդիմութիւնն։

Ինչպէս կ՚երեւի, խնդիրը ծեծուելով կը մօտենայ բանաւոր լուծման մը։ Մեք վեր ի վերոյ հաշիւ մ՚ընելով կը գտնենք թէ Հանրային Պարտուց Վարչութիւնը բուլի տուրքին լրագրական բաժնէն տարին 6,000 լիրայէ աւելի հասոյթ չառներ։ Շաբաթական թերթերն եւս հաշուի դնելով, կը գտնենք թէ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ ամեն լեզուէ օրն առ առաւելն 40,000 օրինակ թերթ կը տպուի, որ կ՚ընէ 80,000 բարայի կամ 2,000 ղրուշի բուլ։ Տարեկանն ուրեմն 6,000 ոսկին չանցնիր։ Այս հասոյթ ինքնին այնքան մեծ բան մը չէ որ իմացական յառաջդիմութեան արգելք եղած տուրք մը դեռ եւս պահուի։ Բայց եթէ փոխարէն ուրիշ 6,000 ոսկւոյ տուրք մը պէտք է ցուցնել, Նէօլօգօսի առաջարկած տոմսակներու վրայ տուրքն եւ Սապահի առաջարկած դեղագրերու վրայ տուրքն այդ գումարն անշուշտ կ՚արտադրեն։ Եթէ բան մը պակսի, մեք ալ կ՚առաջարկենք խաղի թուղթերուն վրայ տուրք մը դնել, ինչպէս կայ ամենէն զարգացեալ երկիրներու մէջ իսկ, իբրեւ շռայլութեան մը, հաճոյքի մը վրայ դրուած տուրք։ Եթէ առարկուի թէ խաղի թուղթերն Եւրոպայէն կը բերուին, եւ անոնց վրայ տուրք դնել հակառակ է առեւտրական դաշնագրերու, կը պատասխանենք որ՝ եթէ այդ առարկութիւն ստոյգ է՝ Տէրութիւնը կարող է մաքս չդնել եւ սպառման կամ վաճառման ներքին տուրք միայն դնել խաղի թուղթերուն վրայ, յորժամ խնդիր չի ծագիր ո՛չ մէկ կառավարութեան հետ։ Վերջապէս, եթէ Կայս. Կառավարութիւնը լրագրաց դրոշմի տուրքին ջնջման սկզբունքն ընդունի՝ այն միակ պայմանաւ որ Հանրային Պարտուց Վարչութեան ի փոխարէն նոր հասոյթ մը ցուցուի, վստահ ենք թէ մայրաքաղաքիս լրագրաց տնօրէններու եւ խմբագիրներու առաջարկներուն համեմատ դիւրաւ կրնայ ծրագիր մը պատրաստուիլ նոր տրոց որք ժողովրդեան վրայ չծանրանան, եւ միանգամայն լրագրութեան պէս հանրօգուտ հաստատութիւն մը անտանելի, անհանդուրժելի՛ բեռէ մը ազատելու նիւթական փոխարինութիւնն ընծայեն։

Լրագրաց վրայ բուլն, յորմէ գոյացեալ գումարն ամբողջովին Հանրային Պարտուց Վարչութեան սնտուկը չի մտներ, քանի որ այն բուլերը շինելու եւ անոնց վրայ հսկելու ծախքերը կան, արդէն այն աստիճան հակառակ է այժմեան արուեստական յառաջդիմութեան որ աժան լրագրութիւնք քանի որ զարգանայ Թուրքիոյ մէջ, նոյնչափ անկարելի պիտի ըլլայ բուլ փակցնել լրագրաց վրայ։ Հիմա լրագիրք Թուրքիոյ մէջ կը տպուին թերթ առ թերթ, եւ գործաւոր մը կանխաւ թերթերուն վրայ բուլերը փակցուցած կ՚ըլլայ։ Բայց երբ օրական տպագրեալ օրինակաց թիւը շատնայ, պէտք կ՚ըլլայ մեքենայն փոխել, եւ Ռօթաթիվ կոչուած արագատիպը գործածել, որ թերթին երկու երեսները մէկ անգամէն կը տպէ, թուղթը գլանաձեւ մեծ ծրարէ մը (papier continu) քաշելով, տպելով, եւ ապա կտրելով թերթ առ թերթ, համրելով, եւ դիզելով իրարու վրայ։ Այս գործողութեանց անընդհատ շարքին մէջ, գործաւորն ի՛նչպէս եւ ո՛ւր փակցնէ բուլն։ Արհեստէն եղողները գիտեն թէ թուղթի ծրարը կանխաւ չի կրնար կտրուիլ այս կերպ մեքենայի համար, եւ տպուելէն կամ գրուելէն ետքը փակցուած բուլն օրինօք ընդունելի չէ, զի բաց դուռ կը թողու զեղծման։ Ուրեմն, եթէ տպագրական արուեստի նորագոյն յառաջդիմութիւնները բացարձակապէս մեր երկրէն վանել չենք որոշած, ենթադրութիւն մը որ անընդունելի է բոլորովին, օր մը չէ նէ ուրիշ օր անպատճառ պիտի վերցնենք լրագրաց բուլն եւ տեղն ուրիշ բան մը պիտի դնենք, եւ այն ուրիշ բանը լիովին կը ցուցնեն լրագիրք։ Հետեւապէս, եթէ խնդիրն իր ամեն պարագայիւք պաշտպանապէս մատուցուի յառաջ գահոյից Օգոստափառ Ինքնակալին, որ դպրութեանց եւ գիտութեանց լուսամիտ պաշտպան մ՚է, բնաւ տարակոյս չունինք թէ Ն. Կ. Վեհափառութեան հանրածանօթ արդարասիրութեան եւ իմաստութեան համաձայն որոշում մը կ՚ընդունի, յօգուտ ամեն կողմանց եւ ի շահ Թուրքիոյ յառաջդիմութեան։

* * *

Լ. Հէրըլտ իւր երեկի թուով չորրորդ կամ հինգերորդ անգամ խմբագրական մը հրատարակելով նոյն խնդրոյ վրայ, դիտել կուտայ թէ լրագրաց դրոշմին ջնջումը լուսամտութեան եւ կայսերական գթութեան գործ մը պիտի ըլլար, իսկ տեղական եւ եւրոպական լրագրերու միեւնոյն տուրքի ենթարկուիլն արդարութեան եւ հաւասարութեան գործ է։(*) Կառավարութիւնք իրենց յարմար դատած ժամանակ լուսամտութիւն եւ գթասրտութիւն կը ցուցնեն. բայց կառավարութիւնք ամեն ժամանակ արդարութիւնն եւ հաւասարութիւնն իրենց հիմ կը բռնեն իբրեւ պարտաւորութիւն։ Եթէ դրոշմը բոլորովին ջնջուի, մեծ շնորհ մ՚ըլլայ տեղային լրագրութեան։ Այդ շնորհն հայցելով հանդերձ, Լ. Հէրըլտ կը պնդէ թէ քանի որ տեղական լրագիրք այս տուրքը վճարեն, Եւրոպայէն բերուած թերթերն անպատճառ վճարելու են նոյնն։ Ասիկա արդարութեան եւ հաւասարութեան պահանջում մ՚է, եւ ո՛չ թէ շնորհ մը։

(*)· Նէօլօգօս կ՚առարկէ թէ «Եւրոպայէն բերուած եւ ամեն օր ծախուած լրագրաց վրայ տուրք դնել հակառակ է առեւտրական դաշնագրաց»։—Բայց մեք կը կարծենք որ եթէ Կայս. Կառավարութիւնն իրաւունք ունի Եւրոպայէն բերուած լրագրաց մուտքն արգիլելու, առաւելագոյն իրաւունք պէտք է ունենայ անոնց վրայ դրոշմի տուրք մը դնելու։ Ծ. Խ. Արեւելքի

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌԹԻՒ

ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹՂԹԱԿՑԻՆ

Խորհրդարանական ընտրութիւնք նշանաւոր տեղ մը կը բռնեն Անգլիական պատմութեան մէջ։ Ոչ պատմական եւ ոչ ալ քաղաքական տեսութիւն մը պարզել է սակայն նպատակս։ Խորհրդարանական վերջի ընտրութեանց միջոցին Անգլիա գտնուիլս բաղդաւորութիւն մը համարելով հանդերձ թղթակցի մը պարտաւորութեան մէջ մեծապէս թերանալ պիտի նշանակէ լռելեայն անցնիլ այդպիսի կարեւոր դէպքի մը վրայէն, որ գրելու անհատնում նիւթ մատակարարած է աշխարհի լրագրութեան։

Յայտնի է թէ Բրիտանական Խորհրդարանի անդամոց ընտրութիւնք հետաքրքրութեամբ կը դիտուին աշխարհի ամեն կողմանէ։ Անգլիացւոց ազգային հետաքրքրութեան մասին սակայն գաղափար մը կազմելու համար մարդ ականատես ըլլալու է։ Ամեն կարգի լրագիրք եւ հանդէսներ շաբաթներ եւ ամիսներ առաջ կը սկսին գրել ապագայ ընտրութեանց մասին։ Կուսակցութեանց վարիչք իրենց ընտրողներն գոհացնելու ամեն կերպ միջոցներու եւ հնարներու կը դիմեն։ Մարգարէանալու չեն վարանիր ապագայ ընտրութեանց ելքն հռչակել թուաբանական գործողութիւններով։ Իսկ բազմաթիւ վարպետորդիներ ալ երկդիմի յայտարարութիւններով միայն կը գոհանան եւ հարկ չկայ ըսել թէ այս վերջիններն ամեն պարագայի տակ ճերմակ երես դուրս կուգան՝ ուզած կողմերնին քաշքշելով իրենց առաձգական խօսքեր։ Վերոյիշեալ փորձանքէն բոլորովին ազատ ենք հիմա բարեբաղդաբար. լրագրաց ընթերցողներուն գաղտնիք մը չէ այլ եւս ընտրութեանց արդիւնքն. բաւական որոշ է նաեւ այլ եւ այլ կուսակցութեանց բռնելիք ընթացքը։ Ընտրութեանց ելքն, կուսակցութեանց ընթացքը եւն մէկ կողմ ձգելով այժմ, կ՚առաջանամ նկարագրել այդ առթիւ տեսածներս եւ զգացածներս։

* * *

Լրագրաց մասին քանի մը խօսք դարձեալ։ Ընտրութեանց ամսոյն մէջ բոլոր լրագրաց գլխաւոր եւ երբեմն ալ միակ նիւթն էր ընտրութիւնն։ Խմբագրականներ ընտրութեանց վրայ առ հասարակ. կենսագրականներ նորընտիր երեսփոխաններուն վրայ. տեսութիւններ վերստին ընտրուողներուն վրայ. պատճառաբանութիւններ ընտրուելու անյաջողներուն վրայ։ Չափազանցութիւն չէ ըսել թէ անգլիական թերթեր իրենց պարունակութեան գէթ կէսն տուած էին ընտրութեանց լուրերու։ Օտար երկիրներէ եկած լուրեր որպէս եւ մեծարժէք հեռագրեր երկրորդական տեղեր միայն կը բռնէին այդ լրագրաց մէջ։ Իւրաքանչիւր լրագիր իր թղթակիցներն կ՚ունենայ օրն օրին կատարուելիք ընտրութեանց մօտ։ Լոնտոնի թերթեր ընտրութեանց այս կամ այն լուրն հաղորդելու մէջ առաջինն ըլլալու մեծածախ ճիգեր կ՚ընեն։ Լոնտոնի մեծ օրաթերթք առաւօտուն միայն՝ օրն մէկ անգամ կը հրատարակուին. այդքանով գոհանալ անկարելի է սակայն, ուստի մասնաւոր կարգադրութեամբ բոպէն բոպէն իրենց խմբագրատանց դուրսը հասարակութեան ի տես կը դնեն օրուան ընտրութեանց արդիւնքն։ Խմբագրատանց եւ տպագրատանց գլխաւոր կեդրոնն է «Ֆլիթ Սթրիթ» (Fleet Street). եւ ըսածիս հաւատալու համար բաւ էր երթալ անդ եւ տեսնել փողոցին մէջ հաւաքուած խիտ բազմութիւնն։ Գործով կամ զուարճութեան համար Ֆլիթ Սթրիթ գացողն անցնելու եւ ճամբայ գտնելու համար մեծ դժուարութիւն կը քաշէր այդ միջոցին։ Իւրաքանչիւր խմբագրատան առջեւ կը տեսնենք անհագին բազմութիւն մը. ակնկառոյց կը սպասեն. աչքեր յառած են արդեանց ծանուցման վրայ։ Հօս «Տէյլի Նիւզ»ի խմբագրատան առջեւ, հոն «Տէյլի Քրոնիքլ»ի եւ քիչ մը անդին ալ «Տէյլի Թելէկրաֆ»ի կամ «Սթէնտարտ»ի խմբագրատանց առջեւ բազմութիւնն այնքան խիտ է որ շարժիլ անկարելի դարձած է, հակառակ «Բօլիսմէն»ներու միջամտութեան։ Ազատական թէ պահպանողական կուսակցութեան շահերն դիւրաւ կրնաս գուշակել. երբ լսես ուրախութեան եւ ծափերու աղմուկն «Տէյլի Նիւզ»ի խմբագրատան կողմէն, գիտես թէ Ազատականք աթոռ մը շահած են, իսկ թէ «Սթէնտարտ»ի խմբագրատան կողմէ գայ նմանօրինակ աղմուկն, կրնաս վստահ ըլլալ թէ պահպանողական յաղթանակի մը նշան է։ Փողոցին մէջ այսպէս ժամերով սպասողներու յուզումն եւ հետաքրքրութիւնն երեւակայել ընթերցողին կը թողում։

Ֆլիթ Սթրիթ հետաքրքրութեան կեդրոնն էր ոչ միայն ցերեկ ատեն այլ եւ գիշերն իսկ. հարիւրաւորներ կը սպասէին այդ գիշերուան լռիկ եւ ցուրտ ժամերուն, կարելի եղածին չափ շուտով լսելու համար երկրին այլ եւ այլ կողմերն կատարուած ընտրութեանց արդիւնքն։ Լրագիրներէն մին լաւ հնարք մը խորհած էր գիշերային մթութեան մէջէն արդիւնքն բազմութեան իմացնելու համար։ Խմբագրատան առջեւ մոգական լապտերի մը միջոցաւ մեծկակ սաւանի մը վրայ կը գրեն ընտրութեանց արդիւնքն եւ այսպէս հարիւրաւորներ մէկէն կը տեսնեն արդիւնքը անմիջապէս։ Ֆլիթ Սթրիթի մէջ հաւաքուած բազմութիւնն այնքան մեծ կ՚ըլլար երբեմն որ կառքերու անցուդարձն դադրեցնել հարկ տեսնուած էր գիշերուան լռիկ ժամերուն։ Կ՚ըսեն թէ ամբողջ գիշերն փողոցին մէջ անցնելու չափ հետաքրքիրներ փոքրաթիւ չէին։

* * *

Եւ քանի որ լրագրաց վրայ է խօսքերնիս, կ՚արժէ յիշել ուրիշ լրագրի մը յաջող եւ նոր գիւտն։ «Տէյլի Կրաֆիք»ի ինկած է այդ նորութիւնն։ «Տէյլի Կրաֆիք» պատկերազարդ միակ օրաթերթն է. իրեն ինկած էր ուրեմն պատկերի միջոցաւ ծանուցանել ընտրութեանց արդիւնքը։ Ահա այս հնարած էր հետեւեալ պարզ այլ ընտիր միջոցն։ Երկու սանդուխներ, մէկուն վրայ է Սալզպըրի, միւսին վրայ՝ Կլատսթոն. երկուքն ալ սանդուխն ի վեր ելլելու դիրքին մէջ են. օրուան ընտրութեանց արդիւնքին համեմատ կը փոխուի Կլատսթոնի կամ Սալզպըրիի դիրքն։ Լրագրաց ընթերցողաց բաւական զուարճութիւն պատճառած է պատկերազարդ օրաթերթին այս նորութիւն։ Քանի մը օր առաջ այդ թերթի խմբագրատան առջեւէ անցած պահուս տեսայ վերոյիշեալ սանդուխներու մեծկակ պատկերներն պատուհանին մէջ. սանդուխներէն մէյն գլուխը հասած է Պ. Կլատսթոն, որ զուարթօրէն իր քրտինքը կը սրբէ թաշկինակովը. միւս սանդուխին վրայ կը տեսնենք լորտ Սալզպըրին, քառասուն աստիճան վար, տխրադէմ եւ յուսահատ քրտինքը կը սրբէ։ Այսպէս, ընտրական սանդուխին նայելով ակնթարթի մը մէջ կրնաս տեսնել իրաց բուն կացութիւնն։

Իմ բնակած թաղիս մէջ կատարուելու ընտրութեան օրն զուարճութեան օր մ՚էր ինծի համար. շատերու համար թէեւ գործի եւ յուզման օր մ՚էր այն։ Շաբաթներ առաջ փողոցներուն մէջ ամեն կողմ ծանուցումներ եւ այլն տեսնելու վարժուած ենք արդէն։ Անցիր ո՛ր փողոցէն որ ուզես, անպատճառ կը տեսնես պահպանողական կամ ազատական ընտրելւոյն անունն։ Զուարճալի է արդարեւ կարդալ ընտրելիներուն խոստումներն. թէ՛ ընտրուելէն վերջը աղքատաց դատը պիտի պաշտպանեն, գործաւորներուն շահուց հետամուտ պիտի ըլլան, երկրին բարեկարգութեան եւ թաղին բարելաւութեան խնամք պիտի տանին, որբերն ուշադրութենէ պիտի չվրիպին, եւ ուրիշ ասոնց նման հրապուրիչ եւ համոզիչ հազար եւ մէկ խոստումներ, զորս՝ հարկ չկայ ըսել՝ դիւրին չէ յիշել ընտրուելէ վերջ։ Եւ միայն խօսքով չեն բաւականանար ընտրելիք։ Պատկերներ՝ զաւեշտական եւ ծաղրական՝ ընտրական կեդրոններու գլխաւոր զարդերն են կարծես։ Կլատսթոն եւ Սալզպըրի երեւակայելի ամեն խեղկատակութեանց ենթարկուած են իրենց հակառակորդաց եւ երբեմն ալ սքանչացողաց կողմէ։

Ամեն թաղի մէջ այս կամ այն ընտրելւոյն համար յանձնախումբեր կը կազմուին. եւ այս յանձնախումբերու անդամք իրաւ որ անհաւատալի գործունէութիւն կը ցուցնեն. ընտրութեան օրէն շաբաթներ առաջ կ՚երթան ընտրողաց տուներն, կը ջանան համոզել որ իրենց ընտրելւոյն ի նպաստ տան քուէնին. օրինական ո՛ եւ է կերպերով քուէ կորզել կը ջանան։ Մեծ ճարպիկութիւն կը պահանջուի գործին այս մասին մէջ, ո՛չ միայն անոր համար որ ընտրութեանց ելքն անկէ կախում ունի մեծ մասամբ, այլ նաեւ որ հակառակ կողմերն արթնութեամբ կը հսկեն իրարու ընթացքին եւ ապօրէն միջոցներով ստացուած քուէն ընտրելւոյն դիրքը կը խախտէ։

* * *

Ընտրութեանց մասնակցողներն տեսնելու համար կ՚երթանք թաղին քաղաքատունն։ Առաւօտէն մինչեւ իրիկուն կառքեր շարունակ կը թափէին այս կողմ։ Մեր

—)(112)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ՍԱՆՏՐԻՅԵՈՆ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԹՇՈՒԱՌԱԿԱՆՆԵՐԸ

Անցեալոյն նախանձին վրայ պատուաստուած էր գձուձ մախանքը, որ ծնուցած էր ատելութեան զգացումը։

Արմանտ չէր ներեր տիկին Մէլվիլի հարուստ ըլլալ, իրեն սեպհական տան մէջ բնակիլ, ծառայներ, կառքեր ունենալ, չքեղ արդուզարդեր կրել. վերջապէս, չէր ներեր որ նա երջանիկ ըլլայ. վասնզի Արմանտի համար, երջանկութիւնը կը կայանար պերճանաց ամեն վայելքները կարենալ ստանալուն մէջ։

Եւ երբ քանի տարի դէպ յետս ակնարկ մը նետէր, այսինքն տիկին Մէլվիլի Ջուկետէն սկսեալ, բաղդատելու համար էր այս վերջնոյն կենցաղն իրենին եւ այսպէս սնունդ մը գտնել իր ատելութեան։

Տը Մէլվիլ դարձած էր Բարուսօլի տունէն, ամեն տեսակ ծրագրեր որոճալով, բայց առանց մէկուն կայանք տալու։

Եւ երբ ըսաւ իր մեղսակցուհւոյն. «Նոտարը կը մերժէ վճարել, անելի մը խորը մղուած եմ.» Արմանտ անոր երեսը նայեցաւ պիշ պիշ, ապուշի պէս, յետոյ, այդ ապշութիւնն անցնելէն ետք, ջղային, սուր ծիծաղ մը արձակեց իր սարսռուն շրթանցը մէջէն։

Տը Մէլվիլ կքած էր աթոռի մը վրայ եւ յոյժ թախծալից, վայրագ ակնարկով, կը խորհրդածէր։

Արմանտ անոր առջեւը կանգնեցաւ բռունցքը ազդրերուն վրայ դրած։

—Ի՞նչ բանի վրայ կը մտածես, հարցուց։

—Ի՛նչ ընելիքիս վրայ։

—Ուրեմն այդքան երկար եւ այդքան դժուա՞ր է, ըսաւ Արմանտ։

—Այո։

Շուայտուհին ուսերը թօթուեց։

—Ա՛հ, յարեց, ուրեմն դուն ա՛լ Կաստոն տը Մէլվիլը չե՞ս։ Ա՛լ ստակ չունինք, բա՛ն մը չունինք. թշուառութիւնը մեր դուռը ձեռք առած է։

—Լաւ, յե՞տոյ։

—Թող պիտի տաս որ նե՞րս մտնէ։

Տը Մէլվիլ սարսռաց եւ կրկին փայլակ մը շողաց ակնարկին մէջ։

—Ստակ պէտք է քեզի, անանկ չէ՞։ Բայց ստակ ունենալու համար մէկ միջոց միայն ունիս։

—Ի՞նչ միջոց։

—Գտնելու կամք ունենալ։

—Ո՞ւրտեղ։

—Ո՛հ, դուն ալ ինձ չափ գիտես։

—Գուցէ. բայց ըսէ նայիմ քու միտքդ։

—Կինդ հարուստ է, շատ հարուստ, միլիոններ ունի, ըսիր ինձ։

—Շարունակէ։

—Եւ յետոյ Բոլ, զաւակդ, նոտար է, ես իմացայ այս բանը . . . նոտար մը շատ ստակ կը շահի։

—Իրաւ է։

—Լաւ ուրեմն, կը կրկնեմ ինչ որ արդէն ըսած եմ. միթէ հանդա՞րտ պիտի թողուս զանոնք։ Ա՛լ վարանելու չես, վայրկեանն հասած է մեծ գործ մը ընելու։

—Ծուղակի մը մէջ բռնուելու վտանգն ալ աչք առնելով։

—Գնա բանդ, դուն գիտես որ անոնք զէնքեր ունին քեզ դէմ, բայց չեն կրնար գործածել։

«Պզտիկ Կապրիէ՞լը, բայց հին պատմութիւն է այդ. ա՛լ պէտք չէ որ խօսին ոչ ատոր ոչ ալ ժամանակին կնոջդ արկղէն գողցած ստակիդ վրայ. մնաց որ կէսը քեզ կը պատկանէր։»

Ինչպէս կ՚երեւի, Արմանտ չէր գիտեր որ տը Մէլվիլ նենգիչ է։ Ամենեւին չէր ուզած գիտնալ այն միջոցները զորս իր սիրահարը կը գործածէր՝ ձեռք ձգելու համար կարեւոր գումարներ՝ տիկին Մէլվիլի նոտարին ձեռքով։

—Այո, շարունակեց, կէսը քեզ կը պատկանէր, ինչպէս այսօր քեզ կը պատկանի անոր ունեցածներուն կէսը. վասնզի, վերջապէս, դուն միշտ ամուսինն ես եւ դուք օրինաւորապէս չէք բաժնուած ոչ ինչքով ոչ մարմնով։ Ուրեմն, անոր ունեցածը քուկդ ալ է։

Տը Մէլվիլ գամ քան զգամ կը տխրէր։

Արմանտ շարայարեց.

—Զաւկէդ բան մը չխնդրելդ բաւական կը հասկնամ. բայց դուն անոր դիմելու պէտք չունիս երբ կինդ կայ. քանի որ նոտարը կը գոցէ քեզ իր արկղը, պէտք է որ կինդ իր արկղը բանայ քեզ։ Նորէն կ՚ըսեմ, ալ վարանելու չես. իրաւունքներ ունիս, ի գործ դիր զայնս։ Փաստաբաններ կան ի Փարիզ։

Կծու ձայնով մը յարեց, բառերը շեշտելով.

—Տիկին Մէլվիլ, միլիոնատիրուհին, չի կրնար մերժել հաշիւներ տալու իր ամուսնոյն։

—Լաւ, կը բաւէ՛, կը բաւէ՛, գոչեց տը Մէլվիլ խուլ ձայնով, քու անշահ անտեղի շաղակրատութեամբդ ականջս կը ցաւցնես։

Բռունցքի հարուած մը իջեցուց սեղանին որոյ մօտ նստած էր ինք, ոտքի ելաւ եւ սկսաւ քալել սենեկին մէջ դանդաղօրէն, տենդոտ քայլերով։

—Սակայն, կը մըլտար Արմանտ իր կծկուած շրթանց մէջէն, ես ըսելիքս ըսի, թող ուզածն ընէ։

Բայց ինչ որ կը մտածէր կեղծ Եոնաթան Միլըրն, ճշդիւ իր կնոջն բաժինն էր։ Լաւ ուրեմն, այո, ա՛լ վարանելու չէր, յանդուգն միջոցով մը, հարկ էր որ փորձէր իր կնոջ հարստութեան վրայ յարձակիլ, ոչ թէ կեղծ անուան մը ներքեւ ծածկուելով, այլ իր ճշմարիտ անունն առնլով։

Գայլը որքան ալ վատ ըլլայ, անօթութիւնը դուրս կը հանէ զայն անտառէն։

Տը Մէլվիլ գայլին կը նմանէր, անոր թէ՛ վատութիւնը եւ թէ յանդգնութիւնն ունէր։ Չքաւորութենէ մղուելով, վերջապէս այդ գազանին պէս դիմացէն պիտի յարձակէր եւ իր անձովը վճարէր։

Է

ԱՄՈՒՍՆՈՅՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔՆԵՐԸ

Պ. Թիւրկան՝ ապահով ըլլալէ ետք թէ Կաստոն տը Մէլվիլ Փարիզ դարձած էր եւ հոն կը ծածկուէր Տիւնքերք փողոցին մէջ, Եոնաթան Միլըրն Ամերիկեան անուան ներքեւ, մտածեց թէ պէտք էր իմաց տալ տիկին Մէլվիլի, որպէսզի զգոյշ կեցունէ զայն՝ իր ամուսնոյն քիչ շատ յանդուգն փորձերուն դէմ։

Պ. Թիւրկան կը վարանէր սակայն վրդովել իր նախկին յաճախորդուհւոյն հոգին եւ կեանքն, զորս այնքան հանդարտ կը կարծէր այժմ։

Բայց նաեւ պարտաւոր չէ՞ր կացութիւնը իմացունել Բոլ Մէլվիլի։

Որոշեց նախ Տիկ. Մէլվիլի բանալ խնդիրը։ Գալով երիտասարդ նոտարին, յառաջիկային իմաց պիտի տար նմա, երբ այլ եւ այլ պարագայներ ստիպէին զինքը։ Արդէն, չէր կարծեր որ իրաւունք ունենայ խօսելու երիտասարդին՝ իր հօր վրայ, առանց արտօնուելու տիկին Մէլվիլէն։

Արդ, վաղին այն աւուր յորում ընդունած էր պարոն Բարուսօլի այցն, Պօէթի փողոցն ելաւ գնաց։

—Ա՛հ, վերջապէս եկաք, ըսաւ տիկին տը Մէլվիլ, ձեռքն անոր կարկառելով բարեկամաբար. Աստուա՛ծ իմ, որչափ քիչ կ՚երեւաք. հիմակ որ այլեւս նոտար չէք, չէք կրնար առարկել թէ ստիպողական գործ ունիք, որ ամբողջ օրն զբաղեցունէ զձեզ։

—Բայց միշտ աշխատութիւն ունիմ, տիկին, շատ աշխատութիւն։

—Ի՞նչ աշխատութիւն, ըսէք տեսնեմ։

—Պէտք չէ՞ որ հաշիւներս մաքրեմ։ Պէտք չէ՞ որ իմ յաջորդս ամեն բան յըստակ տեսնէ գրասենեկին մէջ։ Երկու երեք օրէն, սիրելի տիկին, ձեզ պիտի ներկայացունեմ ձեր ինծի յանձնած գումարներու յանձնման հաշիւը եւ քննելէ ետք, պիտի խնդրեմ որ հաճիք վաւերացունել զայն։

—Ո՛հ, առաջուց գիտեմ թէ շատ ճիշդ են անոնք։ Միթէ չէ՞ք կրնար պարզապէս իմ որդւոյս ձեռքն յանձնել գումարները։

—Դուք անձամբ պիտի ընէք զայդ, սիրելի տիկին, երբ քննէք եւ վաւերացունէք հաշիւները

—Թող այնպէս ըլլայ։ Ուրեմն, այսօր բարեկամական ա՞յց մըն է զոր կ՚ընէք։

—Այո, սիրելի տիկին, բարեկամական այց մը։

—Եւ կը տեսնեմ, կը գուշակեմ թէ ծանր բան մը ունիք ինծի հաղորդելիք, այնպէս չէ՞։

—Իրաւ է։

—Լաւ, բարեկամս, խնդիրն ի՞նչ բանի վրայ է։

(Շարունակելի)

Թաղի նախկին ներկայացուցիչն պահպանողական մ'էր․ վերընտրելի է այս անգամ ալ, իրեն հակառակորդ ունենալով ժողովրդական ազատական մը։ Պահպանողական ընտրելին ունի բազմաթիւ կառքեր․ իր հարուստ բարեկամներն և պահպանողականներ փոխ տուած են իրենց անձնական կառքերը․ կը տեսնենք նշանաւոր երեսփոխաններու փառաւոր կառքեր, որոցմէ ոմանք այդ օր աղքատ գործաւորներ տեղափոխելու պաշտօնն ունին։ Ազատական ընտրելին շատ փառաւոր կառքեր չունէր իր տրամադրութեան ներքեւ, բայց որոշ կ'երեւէր թէ ունէր ընտրողաց քուէներն։ Իւրաքանչիւր ընտրող անձամբ տանելու է իր քուէն․ ոմանք կ'երթան իրենց ոտքով կը տանին իրենց քուէն, իսկ աւելի խելացիները առիթէն օգտուիլ ուզելով, հարուստ երեսփոխանի մը փառաւոր կառքին մէջ զուարճանալէ վերջ միայն կը շնորհէն իրենց քուէներն։ Անկարելի էր արդարեւ զսպել խնդումն երբ տեսայ շքեղ կառքեր որոց մէջ բազմած էին աղտոտ լաթեր հագած գործաւորներ, որք իրենց քուէին շնորհիւ արժանացած էին այդ պատուոյն, բան մը զոր թերեւս վայելեն ընտրութենէ ընտրութիւն միայն։ Խնդրոյն զաւեշտական կէտը հոս է սակայն․ մարդ մը իր քուէն պահպանողական ընտրելւոյն տալու խօսք կուտայ․ պահպանողականաց վերաբերեալ փառաւոր կառքով մը իր տունէն քաղաքատուն կը փոխադրուի քուէն յանձնելու համար․ կուտայ քուէն, և սակայն իրմէ զատ ոչ ոք վստահ է թէ պահպանողականա՞ց թէ ազատականաց տուաւ իր քուէն։ Հաւաստեցին ինձ թէ սա տեսակ դէպքեր սովորական են։

Տեղեկանալով որ քուէհամարին արդիւնքը կէս գիշերէն երկու ժամ առաջ միայն պիտի ծանուցուի՝ տուն կը վերադառնանք այդ որոշեալ ժամուն դուրս գալու և օրուան գործառնութեանց ելքը իմանալու համար։ Եւ իրօք ալ որոշեալ ժամուն հասնելն ստուգելու պէտք չունէինք․ կը լսենք փողոցի աղմուկն․ սրինգի և թմբուկի ձայնն, արանց եւ կանանց ձայներուն հետ խառնուելով բնակչաց քնանալ փորձողներուն հանգիստ չտար։ Ութ ուսանողներ հաստ գաւազաններով ընկերացած դուրս կ'ելնենք․ կերթանք նորէն քաղաքատունն, ուսկից պիտի իմացուէր ընտրութեան արդիւնքը։ Լայն պողոտան խիտ բազմութեամբ մը լեցուած է․ անհամբերք կը սպասեն և կը գոչեն․ տեղ տեղ կռիւի նման բաներ կը պատահին։ Գլուխներն բոլորովին պաղ չեն օրուան այս ուշ ժամուն իսկ․ խաղամոլք իրարու դէմ գրաւ կը դնեն ազատական կամ պահպանողական ընտրելւոյն վրայ։ Եւ խելոյն աղմուկ մ'է կը փրթի․ անկարելի կըլլայ որոշ բան մը հասկնալ․ ոմանք պահպանողականն՝ այլք ազատականն յաղթած է կ'ըսեն․ ճշմարտութիւնն կը ստուգենք դըրան վրայ փակցուած թիւերն տեսնելով․ ազատականն խլած է պահպանողականին աթոռն։ Մեզ համար այդ արդիւնքը մեծ նշանակութիւն մը չէր կրնար ունենալ, բայց հաւատարիմ ըլլալով ուսանողաց բընաւորութեան՝ մենք ալ կը սկսինք պոռալ կանչել, մինչեւ որ ալ պոռալէ եւ կանչելէ յոգնած տուն վերադառնալու պէտքն զգանք։ Փողոցներուն վրայ երկու կողմէն գլուխներ՝ տգեղ թէ սիրուն՝ պատուհաններէն դուրս երկննալով, ընտրութեան արդիւնքն իմանալ կուզեն։

Անգլիական ընտրութեանց նկատմամբ բաւական որոշ գաղափար մը ունիմ հիմա և ո՛ գիտէ գուցէ աւելի որոշ գաղափար մը կազմելու առիթն ներկայանայ քիչ ատենէն, որպէս կը մարգարէանան շատեր։

Լոնտոն, 3 օգոստ․ Աբմն Գն․․․ն

ՀՆՏԱԽՏՆ Ի ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ․— Ջեռնհաս և անկողմնակալ բժիշկներ տեղեկագրած են թէ հնտախտն ի Մէշէտ խիստ տեւական չէր, բայց յունիս և յուլիս ամսոց մէջ հոն հինգ հազար մարդիկ մեռան, (վարակելոց 30 առ 100ը)։ Պաշտօնական տեղեկագիրք վստահելի չէին։ Երկրին այլ և այլ կողմերը դեռ կը շարունակէ հնտախտ։

ԾՐԱԳԻՐՔ Պ․ ԿԼԱՏՍԹՈՆԻ․— Պ․ Կլատսթոն սա կարգաւ պիտի ներկայացնէ ազատական կուսակցութեան ծրագիրն․ Ա․ Նախ և առաջ Իռլանտական ինքնօրէնութեան ծրագիրն։ Յետոյ, Բ․ Ընտրողական իրաւանց բարենորոգում, այն տրամադրութեամբ թէ անձնիւր ընտրող մէկ քուէ միայն ունենայ, մինչ այսօր կալուածատէրք նոյնքան քուէներ ունին որքան կալուածներ՝ տարբեր շրջանակներու մէջ։ Գ․ Երեսփոխանաց թոշակ կապել, որպէս զի աղքատ մարդիկ ալ երեսփոխան կարենան ընտրուիլ։ Դ․ Ժառանգութեանց տուրքին վերաքննութիւնն, այնպէս որ հարուստ ժառանգութիւններէն մեծագոյն բաժին մ'իյնայ Տէրութեան, որ զայն գործածէ յօգուտ հասարակաց։ Ե․ Տուրք կալուածական հասոյթներուն վրայ։ Երկրորդ տարեկան նստաշրջանին մէջ, Խորհրդարանը պիտի զբաղի երկրագործ բանուորներու կամ մշակներու վիճակին բարւոքման վերաբերեալ ծրագրերով։ Տրոց բաշխման վրայ արմատական փոփոխումներ պիտի առաջարկուին։ Մեծ կալուածատէրաց և դրամատէրաց վրայ յօգուտ հասարակաց ծանր տուրքեր պիտի դրուին, որք անշուշտ զայրոյթ պիտի պատճառեն պահպանողականաց։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ իւր մետասանամեայ որդւոյն որ զինուոր է՝ սուր մը նուիրեց, սա խօսքն ստանաւոր արձանագրել տալով երկաթին վրայ․ «Աստուծո՛յ ապաւինէ։ Քաջ եղիր մարտի մէջ՝ քու պատիւդ և փառքդ պահպանելու համար։ Նա որ քաջութեամբ հանդերձ Աստուծոյ օգնութեան կ'ապաւինի՝ չի յաղթուիր երբեք։ Քու ոյժերդ Հայրենեաց կը պատկանին։ «Առ սիրեցեալ որդին իմ Վիլհէլմ», 6 մայիս 1892։ ՎԻԼՀԷԼՄ ԹԱԳԱՒՈՐ։»

—Վիլհէլմ կայսեր որդիք եւս կը ճամբորդին։ Հիւսիսային ծովու եզերաց վրայ ի Նորտէնէյ տարուեցան։

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն․ Ս․ Պատրիարք Հայրն երէկ Բ․ Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

Ն․ Ամենապատուութիւն յետոյ Դատական պաշտօնատունն երթալով տեսակցեցաւ Նախարար Վսեմ․ Րիզա փաշայի հետ։

Պատրիարքական Գեր․ փոխանորդ Հայրն շաբաթ օրը վերստին Ոստիկանութեան պաշտօնատունն երթալով, տեսակցեցաւ Նախարար Վսեմ․ Նազըմ պէյի հետ։

Գեր․ Եղիկ եպիսկոպոս Ապահունի հրաժարած է Գումգաբուի դըրի Ս․ Յարութիւն եկեղեցւոյ քարոզչութեան պաշտօնէն։

Պատրիարքարանի դիւանատանց տեսուչք՝ ընդ նախագահութեամբ Պատրիարքական Գեր․ փոխանորդ Հօր՝ երէկ կատարեցին Խառն Ժողովոյ վաղուան նստին ներկայանալի խնդրոց նախաքննութիւնը։

Կը լսենք թէ Մեծ․ Ծալեան Մինաս էֆէնտի, որ հինգ տարիէ ի վեր Գատը գիւղի Արամեան երկսեռ վարժարանաց տեսչութեան պաշտօնը կը վարէր, հրաժարած է։

ՀԱՅՐԵՆԻՔ օրաթերթն երէկուընէ սկըսած է իբր թերթօն հրատարակել Փրանսացի ծանօթ վիպասան Էմիլ Կապօրիոյի հետաքրքրաշարժ մէկ վէպը, Թիւ 113 ԾՐԱՐԸ։ 144

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ․— Պետական Խորհրդոյ անդամ անուանեցաւ Քեամիլ փաշա, որդի վախճանեալ Մուսթաֆա Ֆազըլ փաշայի։

Բաղեշի նահանգին Մէքթուպճի անուանեցաւ Իլիաս Սամի էֆէնտի, թղթակցութեանց նախկին տնօրէն Իտարէի Մախսուսէի։

Սկիւտարի նախնական դատարանին անդամ անուանեցաւ Հիլմի պէյ, անդամ նախնական դատարանին Պոլսոյ։

Պոլսոյ նախնական դատարանին անդամ անուանեցաւ Ալի Ղալիպ պէյ, քարտուղար առեւտրական առաջին դատարանին և շրջանաւարտ Իրաւագիտական վարժարանին։

Բասրայի ասարճան տրուեցաւ Մշոյ գաւառին Իտարէի ժողովոյ առաջին քարտուղար Մէհմէտ էֆէնտիի և նոյն գաւառին թղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէն Իպրահիմ էֆէնտիի։

Կ․ Պոլսոյ կեդրոնական հրամանատար և Ա․ զօրաբաժնին հրամանատար անուանեցաւ Ֆերիդ Քեազիմ փաշա, որ փոխանորդաբար կը վարէր Կ․ Պոլսոյ կեդրոնական հրամատարութեան պաշտօնը։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ երեւելի վաճառական Շիշման օղլու Եուսուֆ էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Գավալըի գայմագամ Սայիտ էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Պրուսայի նահանգին Իտարէի ժողովոյ անդամ Հաճի Լաթիֆ պէյի ու նահանգին Էվգաֆի հաշուակալ Սիւլէյման պէյի եւ չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ ճարտարապետ Պետրոս էֆէնտիի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Սելանիկի կուսակալութեան թարգման Քեամի էֆէնտիի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ․— Քաղաքապետութիւնը տեղեկագրած է Ներքին գործոց Նախարարութեան, թէ թաղապետութեան Ա․ Բ․ Գ․ Դ․ Զ․ և Թ․ շրջանակաց մէջ խաներ, խանութներ, բաղնիքներ և այլ հանրային վայրեր մաքրուած են ապանեխական դեղերով և այլ միջոցներով։ Նոյնպէս հանրային առողջութեան վնասող պըտուղներ և այլ ուտելիքներ յետ քըննութեան ծովը նետուած են։

—Չաթալճայի կառավարիչը տեղեկագրած է Ներքին գործոց Նախարարութեան թէ Սիլիվրիի մէջ գտնուող տղաքները, մարդահամարի արձանագրութեանց համաձայն, իրենց ծնողաց միջոցաւ թաղապետական պաշտօնատունը տարուեր և յետ քննութեան պատուաստ չունեցողները պատուաստուեր են։ Պատուաստուողներու թիւը ցարդ 378ի կը հասնի և կը յուսացուի թէ մինչեւ երեք օր աւարտին այդ գործողութիւնք, յետ որոյ թաղապետական նախագահն ու բժիշկը գիւղերն այցելելով պատուաստի գործողութիւն պիտի կատարեն և ամբողջ գաւառակին մէջ չպատուաստուած տղայ մը չպիտի մնայ։

Ի ԿԱՅՍ․ ՊԱԼԱՏ․— Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսը, Բարձր․ Սպարապետը, Ներքին գործոց Վսեմ․ Նախարարն և Թնդանօթարանի Վսեմ․ վերատեսուչն երէկ կայս․ պալատ երթալով ստացան Վեհ․ Սուլթանի հրամանները։

Ի Բ․ ԴՈՒՌՆ․—Ելմտական Նախարար Վսեմ․ Նազիֆ էֆէնտի և կայս․ անձնական Գանձուն Նախարար Վսեմ․ Միքայէլ էֆէնտի Փորթուգալ երէկ Բ․ Դուռն երթալով տեսակցեցան Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Գերմանական և Իտալական դեսպանատանց գործակատարք երէկ Բ․ Դուռն երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Վսեմ․ Նախարարին հետ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ․—Կայս․ պալատան քիմիագէտ Պօնկօվսքի պէյ երէկ քննական պտոյտ մը կատարելով ի Պէշիքթաշ, ի Պոլիս Պայըք Բազար ինչպէս նաեւ Պոլսոյ Նուրը Օսմանիէի, Մահմուտ փաշայի ու Սուլթան Պէյազիտի թաղերը, հանրային առողջապահութեան ու մաքրութեան մասին հրահանգներ տուաւ։ Պօնկօվսքի պէյ յետոյ Էվգաֆի պաշտօնատունն երթալով այցելութիւն տուաւ Վսեմ․ Նախարարին։

Պօնկօվսքի պէյի հետեւորդք երէկ Գասըմ փաշա գնացին եւ տեղւոյն ձորը մաքրելու համար կատարուած աշխատութիւններն աչքէ անցուցին, որք բաւական գոհացուցիչ արդիւնք մը տուած են ցարդ ի գործ դրուած ջանքերուն շնորհիւ։

—Յուլիս 25ին, վարակեալ տեղերէ Գավաք ժամանած են չորս շոգենաւեր ու հինգ առագաստանաւեր։ Ասոնցմէ երեք շոգենաւք ուղղակի Միջերկրական ուղեւորած են առողջապահական պաշտօնէից հսկողութեամբ։ Երեք շոգենաւեր ու երկու առագաստանաւեր քարանթինի պայմանաժամն աւարտած ըլլալով ազատ անցագիր ստացած են։ Երկու շոգենաւեր եւ 62 առագաստանաւեր, որոց եկած տեղերուն համար բժշկական քննութիւն որոշուած է, յետ քննութեան ազատ անցագիր ստացած են։ Քարանթինա սպասող վեց շոգենաւերու եւ 19 առագաստանաւերու մէջ գտնուող 409 նաւաստիներու եւ 181 ուղեւորաց առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։

—Պէրութէն յուլիս 26 թուականաւ եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Աքեայի մէջ յուլիս 22էն մինչեւ 25, քօլէրա նօսթրասէ ո և է դէպք չէ պատահած։

—Գլազօմէնի մաքրանոցին բժիշկ Տօքթ․ Քրանիօբուլօս Սինոպի մաքրանոցին բժիշկ անուանուած ըլլալով կիրակի իրիկուն մայրաքաղաքս ժամանեց և երէկ իւր նոր պաշտօնատեղին գնաց։

—Հելլէն կառավարութիւնը ջնջեր է Պէրութէն յունական նաւահանգիստները երթացող նաւուց համար հաստատեալ քարանթինան։

—Պէրութէն յուլիս 14 26 թուականաւ կը գրեն առ Մոնիթէօր։ «Աքեայի մէջ ծագած համաճարակը ծանր հանգամանք մը չունի․ Պարզապէս հնտախտական հիւանդութիւն մըն է, մի միայն Աքեա քաղաքին մէջ սահմանափակուած, եւ որ շաբաթէ մը հետէ բոլորովին անհետացած է։ Այսու հանդերձ քարանթինաները կը պահուին։ Այս զգուշական միջոցք անշուշտ իրենց ազդեցութիւնն ունին և սրգիլած են հիւանդութեան ճարակումը։ Բայց կիմանանք թէ շատ չանցած քարանթինաները պիտի վերնան և ազատ շրջաբերութիւնը պիտի հաստատուի։»

—Քաղաքապետութիւնն առաջարկած էր Պետական Խորհուրդին որ հանրային առողջական յանձնաժողովը մասնաւոր մարմին մը կազմէ։ Պետական Խորհուրդն որոշած է թէ իրաց արդի վիճակը փոխելու պէտք չկայ։ Առողջապահական քննիչներու տեղեկագրերն ըստ առաջնոյն կայս․ բժշկական վարժարանը պիտի ղրկուին որ պիտի շարունակէ հարկ եղածն ընել անոնց գործադրութեան համար։

—Ռէվիւ Մէտիքօ-Ֆարմասէօթիք բժշկական-դեղագործական հանդէսը կըսէ․ «Կայս․ բժշկական ընկերութիւնը մէկ ամսէ հետէ արձակուրդի մէջ է, որ երկու ամսէն պիտի լրանայ․ այս արձակուրդ արդարացի կրնար նկատուիլ սովորական ժամանակի մէջ․ բայց այժմ որ հնտախտն այնքան մօտէն կը սպառնայ մեզ, կայսերական բժշկական ընկերութիւնն ալ, մայրաքաղաքիս բժշկական ու առողջապահական այլ և այլ խորհրդոց նման պարտաւոր էր վերըսկսիլ իր աշխատութեանց։ Այդ մարմին պիտի կարենար քննել, և թերեւս իսկ լուծել, յօգուտ հանրային առողջութեան, կարգ մը առողջապահական ու կանխազգուշական խնդիրներ․ նմանապէս պիտի կարենար առողջապահական ու կանխազգուշական հսկողութիւն մը հաստատել, սա կերպով համապատասխանելով ակնկալութեանց Վեհ․ Սուլթանին որ կը փափաքի կարելի եղած ամեն միջոցներն ընծայել իր մայրաքաղաքին, հնտախտին դէմ կարենալ մաքառելու համար։»

ՊԱՇՏՕՆԷԻՑ եւ քարտուղարաց ամսաթոշակները կանոնաւոր կերպիւ վճարելու համար կայս․ Իրատէ մը հրամայած է ի գործ դնել հարկ եղած անհրաժեշտ միջոցներն։ Այս խնդիր Բ․ Դրան ինչպէս նաեւ յատուկ յանձնաժողովի մը կողմէ քննուելով, որոշուած է ի մէջ այլոց նոր կանոնաւորութիւն մը տալ հասութից գանձման կարեւոր գործին, եւ, ինչպէս երէկ ծանուցինք, կուսակալներն աչակցին այդ գործին և Տէֆթէրտարներն ալ անկախ ըլլան ծախուց գործին մէջ։ Կայս․ Իրատէ մը այս որոշումը վաւերացուցած եւ միանգամայն հրամայած է որ անփոյթ պաշտօնէից միշտ պատուհասներ ըլլան։

Այս որոշում Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսին եւ Ներքին գործոց Վսեմ․ Նախարարին կողմէ հեռագրաւ հաղորդըւած է կուսակալաց ու կառավարիչներուն։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ նոր դեսպան Ռատօլին իշխանը սեպտեմբեր 3/15ին Պէրլինէն ճամբայ պիտի ելլէ մայրաքաղաքս գալու համար։

Նախորդ դեսպան Պ․ ֆոն Րատովիծ Պէրլին ժամանելով ընդունուեր է նախարարապետ կոմս Քափրիվիի կողմէ։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ նոր դեսպան Քօլօպիանօ կոմսն օգոստոս 3/15ին Հռոմէն ճամբայ պիտի ելլէ, Պրինտիզիի ճանբով մայրաքաղաքս գալու համար։ Դեսպանատան պահակ շոգենաւը Տարտանէլ պիտի երթայ ընդ առաջ դեսպանին։

ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ․— Մոնիթէօր կիմանայ թէ Ելմտական նախարարութիւնը բանակցութեան մէջ է Օսմ․ կայս․ Պանքային հետ, կառավարութեան լինելիք փոխառութեան մը համար։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Պ․ Քամպօն կիրակի գիշեր հացկերոյթ մը տուաւ իւր ամարանոցին մէջ, ի Թարապիա, ի պատիւ դեսպանաց ոմանց։ Վաղը գիշեր Պ․ Քամպօն հացկերոյթ մը պիտի տայ ի պատիւ Տիկին ֆօն Րատովիծի և Րատովիծ օրիորդներուն, որք շաբթուս վերջը կը մեկնին մայրաքաղաքէս։

ԼՐԱԳՐԱՑ ԴՐՈՇՄԱՏՈՒՐՔԸ․ — [illegible] եւս խօսելով լրագրաց դրոշմատուրքի խնդրոյն վրայ, կը կրկնէ այս առթիւ տեղական մամլոյն գրածները և կըսէ թէ փուլն անտանելի բեռ մը դարձած է տեղական լրագրութեան համար. սակայն թատրոններու, նուագահանդէսներու ազդմակաց, բժշկաց դեղագրերու վրայ դրոշմատուրք դնելու առաջարկին վրայ տարբեր կարծիք կը յայտնէ և անյարմար կը գտնէ Թուրքիոյ մէջ որ և է առարկայէ առնուած տուրքը վերցնելով ուրիշ առարկայէ մը գանձելու գաղափարը։ Ի վերջոյ կառաջարկէ լրագրաց դրոշմաթուղթի տուրքը վերցնելով, այդ տուրքը գանձել Թուրքիոյ մէջ վաճառուող Համպուրկի, Պրունսվիքի և այլ այդ կարգի վիճակահանութեան տոմսերէ, զի լրագիր ընթերցողներու չափ՝ օտար վիճակահանութեանց տոմսերու գնողներ կան աստ։ Այս կերպիւ թէ լրագիրք դրոշմատուրքի ծախքէն կ'ազատին և թէ այդ ծախքն ալ դուրսէն եկած առարկայի մը վրայ կը բարդուի։

ԿԱՐՆՈՅ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ․ — Ջեռնհաս իշխանութիւնն հրամայած է Կարնոյ նախորդ կուսակալ Հասան Խայրի փաշայի որ, ցժամանումն Նորընտիր կուսակալ Հայտար փաշայի, վարէ կուսակալութեան պաշտօնը։

ՔԱՐԲԵՐԴԻ Նորընտիր կուսակալ Էնիս փաշայի պաշտօնը վաւերացնող կայս․ Ֆերմանը պատրաստուած ըլլալով ի մօտոյ պիտի ղրկուի․ Էնիս փաշա մէկ քանի օրէն Սինոպէն ճամբայ պիտի ելնէ իւր նոր պաշտօնատեղին երթալու համար։

ԿՐԹԱԿԱՆ նախարարութիւնը ծանուցած է որոց որ անկ է՝ գրաւել առանց արտօնութեան հրատարակուած ժողովրդական վէպեր ու ստանաւորներ ([illegible]) պարունակող գրքերն և արգելուլ անոնց հրատարակութիւնը։ (Թ․ Հ․․․)

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ «Մահալա» շոգենաւին առաջին ու երկրորդ նաւապետներն և մեքենավարն անցեալ տարի Եաֆա առջեւ տեղւոյն նաւավարաց վրայ զէնք քաշելով անոնցմէ չորսը ծանրապէս վիրաւորած էին։ Ներքին գործոց նախարարութիւնն, ըստ տեղեկագրութեան Դատական նախարարութեան, գրած է Պէրութի կուսակալութեան թէ վերոյիշեալ նաւապետաց ու մեքենավարին դէմ բացուած դատը, վճռաբեկ ատենի որոշմամբ, Պէրութի դատարանին առջեւ պիտի տեսնուի։

ԼԸ ԶՈՒԱՎԻՏԱԿԱՆ վարժարանի բարձրագոյն կարգ քննութիւնք երէկ կատարուելով նոյն կարգը կազմող տասնեւմէկ ուսանողք վկայական ստացան։ Ներկայ էին վարժարանին տնօրէնը՝ Բ․ Դրան առաջին թարգմանիչ Վսեմ․ Տավուտ էֆէնտի, Տպագրական Տեսուչ Վսեմ․ Պէհճէթ պէյ, Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսին թարգման Վսեմ․ Վէֆիք էֆէնտի, Բ․ Դրան իրաւագէտ խորհրդական Վսեմ․ Գաբրիէլ էֆէնտի, օտար մամլոյ դիւանին տնօրէնին օգնական Վսեմ․ Սիմոն Փափազեան էֆէնտի և այլք։

ԿՐԿԻՆ ԱՌԵՒԱՆԳՈՒՄ․—Երէկ, Խասգիւղի մէջ, երկու հրեայ օրիորդներ, երկու քոյրեր՝ Վինթուա և Ջումպուլ, նաւակ նստելով կնոջ մը հետ, բաղնիք կ'երթան յԷյուպ։ Կ'երեւի թէ իրենց նպատակը լուացուելէ շատ տարբեր բան մըն էր․ ըստ որում, իրենց հետ գտնուող կնոջ լուացուած պահուն, երկուքն ի միասին կը հագուին և դուրս կ'ելնեն բաղնիքէն։ Դուրսն իրենց կը սպասէին երկու հայ երիտասարդներ, որք անմիջապէս միանալով իրենց տարփուհիներուն հետ՝ Էյուպի մեծ ճամբէն կը սկսին երթալ։ Բայց, չար սատանան իրենց դէմը կը հանէ ծանօթ հրեայ մը, որ տարօրինակ գտնելով այդ հրէուհեաց ընկերակցութիւնն երկու երիտասարդաց հետ, անմիջապէս մօտը գտնուող ոստիկանատունը կը դիմէ և ձերբակալել կուտայ սիրահարներու խումբը։ Խեղճերը կ'իյնան ոստիկանաց առջեւ, և անշուշտ պահականոցէ պահականոց յանձնուելով՝ գիշերն անցուցած են Պոլսոյ ոստիկանատունն, տխուր խորհրդածութիւններու մէջ թաղուած և անիծելով հրեան որ արգելք եղած էր իրենց երջանկութեան։

ԿԱՐՄԻՐ Ծովու նաւատորմին պատկանող «Ուէթարիս» երկրորդ կարգի մարտանաւն, որ նորոգուելու համար Սուէզ կը գտնուի և անտի մայրաքաղաքս պիտի գար, կայս․ Իրատէով Սուէզի նաւարանին մէջ փութով նորոգուելէ յետոյ Կարմիր ծով պիտի վերադառնայ։

ԳԱՍԱՊԱՅԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ․— Կայս․ Իրատէ մը հրամայած է որ Գասապայի երկաթուղւոյ ընկերութեան հետ եղած հաշիները կարգադրուելով, այդ գիծ ուղղակի կայս․ կառավարութեան վարչութեանը տակ առնուի։ Ջեռնհաս իշխանութիւնն այժմ կ'զբաղի այդ կարեւոր խնդրով։

ՍՈՒՐԻԱՅԻ խումբ մը երիտասարդներ որոշեր են Շիքակոյի ցուցահանդէսը երթալ, ներկայացուցումներ տալու համար Պէտէվիներու բարքէն ու սովորոյթներէն, և ի ցոյց դնելու համար սուրիական մէկ քանի հազուագիւտ արտադրութիւններ ինչպէս նաեւ մինչեւ ցարդ Սուրիոյ մէջ գտնուած հնութեանց արձանագրութեանց ընդօրինակութիւնները։

ԶԻԱ ՓԱՇԱ, որ քննական պտոյտ մը կը կատարէ Սեբաստիոյ նահանգին մէջ, մանրամասն տեղեկագիր մը յղեր է առ Բ․ Դուռն՝ ի մասին յիշեալ նահանգի վարչական ու դատական գործոց։ Կարելի է որ, կ'ըսէ «Մօնիդէօր», կայս․ կառավարութիւնը քննիչ մը ղրկէ ի Սեբաստիա։

ՍԻՆՈՊԻ Թղթակցութեանց տնօրէն Մէհմէտ Թահիր պէյ, կ'ըսէ «Հագիգաթ» հեռագրաւ ծանուցած է ձեռնհաս իշխանութեան թէ Սինոպի կեդրոնին ու Այանճըք գաւառակին տասանորդի տրոց վարձակալութեան տրուելու գործին մէջ անկանոնութիւնք գործուած են և թէ Իտարէի ժողովոյ ու դատարանաց անդամք իրենց եղբարց, որդւոց ու ազգականաց հրաշխաւորութիւններն ընդունելով տասանորդի տուրքերը վարձակալութեան տրուած են։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը երեք տարուան շղթայակապ աշխատութեան դատապարտեց Գօչօ անուն մարդ մը, որ Գրիգոր անուն գինեպանը դաշոյնով վիրաւորած էր սպաննելու դիտաւորութեամբ։ Գօչօ նոյնպէս դատապարտուեցաւ հինգ հազար ղըրուշի հատուցման իբրեւ վիրաբոյժի ծախք եւ այլն։

ԶՕՐԱՑ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ․— Սպարապետի Դուռը գրած է Մախսուսէի վարչութեան տեղեկագրել թէ զօրաց և ռազմամթերաց ու այլ պիտոյից փոխադրութեանը բաւական եղող ո՛րչափ շոգենաւեր կան, ասոնց ընդարձակութեան ու արագութեան աստիճանն ի՞նչ է և թէ ո՛րչափ զօրք կըրնան պարունակել անոնց առողջութեան չվնասելու պայմանաւ։ Այդ տեղեկագիր պատրաստուելով մատուցուած է Սպարապետի Դրան։

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ Դուռը պայմանագրութիւն մը կնքած է Պ․ Լէօն Շվիմէրի հետ հունգարական վեց հարիւր ձիերու գնման համար։ Մասնագիտաց յանձնախումբ մը պիտի ղրկուի ի Հունգարիա այդ ձիերը գնելով աստ բերելու համար։

ԵԱՖԱ-ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ երկաթուղւոյ գըծին շինութիւնն աւարտած ըլլալով, սեպտեմբեր 15ին պիտի կատարուի յանձնման գործողութիւնը։ Կայս․ Իրատէ մը արտօնած է յանձնաժողովի մը առաքումը։ Յանձնաժողովը պիտի կազմեն Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան երկաթուղեաց տնօրէն Խայրի պէյ, սպայակոյտի մէկ քանի սպայներ և այլ պաշտօնեայք։

ՀԱՄՏԻ ՊԷՅ, տնօրէն կայս․ Թանգարանին, ի մօտոյ մէկ քանի գաւառներ պիտի երթայ հնութեանց համար խուզարկութիւններ կատարել տալու համար։

ԳԵՐՄԱՆԱՑԻ Շիլկէն փաշա, որ երկար ատենէ ի վեր օսմանեան ծառայութեան մէջ կը գտնուի, երէկ իրիկուն Պէրլին ուղեւորեցաւ արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով, որովհետեւ իւր պաշտօնավարութեան պայմանաժամն աւարտած ըլլալով, կամովին հրաժարած է պայմանագրութիւնը վերանորոգելէ, յայտնելով որ կը փափաքի յետ այսորիկ Գերմանիա բնակիլ։

ՈՃԻՐՔ, ԱՐԿԱԾՔ ԵՒ ԱՅԼՆ․ — Երէկ ի Րումէլի Հիսար անծանօթ մարդ մը ծանրապէս վիրաւորեց նոյն գիւղացի Ցէլի Հասանօղլու Րաշիտ անուն ձկնորսը։ Ոստիկանութիւնը խուզարկութեանց ձեռնարկեց չարագործը գտնելու համար։

—Նախընթաց օր Պէյքօզի բացերը մակոյկ մը ընկղմեցաւ հովին սաստկութենէն։ Մակոյկին մէջ գտնուող երեք յոյներ թէեւ ծովն ինկան, սակայն անմիջական օգնութեանց շնորհիւ ազատուեցան։

—Անցեալ օր Սալաճաքի առջեւ մակոյկ մը շրջելով մակուկավար՝ Եանի ծովն ինկաւ, սակայն Արիֆ անուն ձկնորս մը օգնութեան փութալով ազատեց զնա։

—Օսմանեան դրօշ կրող շոգենաւ մը, որ կալաչէն կուգար ատաղձ բեռցած, երէկ առաւօտ քարանթինա սպասելու համար Գավագի առջեւ երկաթ նետած պահուն, երկաթը ծովուն յատակը չխրելով, այդ տեղը գտնուած 1500 մեդր երկայնութեամբ և 4600 ֆրանք արժող հեռագրական ընդծովեայ թելը խորտակեց։

ՍՊԱՅԱԿՈՅՏԻ սպայներէ կազմեալ մասնագիտաց յանձնաժողով մը այս տարի եւս քննական պտոյտ մը պիտի կատարէ զօրաբանակաց կեդրոններուն մէջ։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ «Ճիտտէ» շոգենաւն, որ Հիճազէն ուխտաւորներ կը բերէր, Տարտանէլէ ասդին գալուն մեքենայի խանգարում մը ունեցած և նորոգուելու համար Տարտանէլ վերադարձած էր։ Ուխտաւորք երէկ մայրաքաղաքս ժամանեցին մէկ մասն աւստրիական և միւս մասը ֆրանսական շոգենաւով։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ հեռաւոր վայրեր աքսորեց տասն և մէկ վաղեմի չարագործներ եւ դատարկապորտ անձեր։

ՐԷՇԻՏ փաշա, նախորդ կառավարիչ Ֆըրըճէքի, որ միեւնոյն պաշտօնով Սինոպ փոխադրուած է, հրաման ստացեր է իւր նոր պաշտօնատեղին ուղեւորելու համար։

ԳԱՐԹԱԼԻ շրջակայ Շալկամըլը ագարակին մէջ անցեալ հինգշաբթի գիշեր վարձակալին՝ Սարը Եանիի վրայ մէկ քանի ձեռք զէնք պարպուեր է ագարակին մօտ գտնուած անտառի կողմէն, սակայն գնտակները վրիպեր են։ Տեղական կառավարութիւնը քննութեանց ձեռնարկեր եւ տեղեկանալով որ Սարը Եանի վարձակալութեան վերաբերեալ գործի մը առթիւ կռիւ մը ունեցած է ագարակի արտավայրին վարձակալ Իլիա քէհեայի հետ, կասկածեր և այս վերջինը ձերբակալելով հարցաքննութեան ենթարկեր է։

ՄՈՒՏԱՆԻԱ-ՊՐՈՒՍԱՅԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Կարի դժուար է հասկնալ թէ գաւառին ջերմեռանդ հանգամանքէ՞ն թէ ոչ շինութեան պակասութենէն է որ Մուտանիա-Պրուսայի Նորակառոյց երկաթուղին, որոյ բացումն ասկից հազիւ մէկուկէս ամիս առաջ տեղի ունեցաւ փայլուն շքով ու հանդիսաւորութեամբ, ակնկալուած արդիւնք չի տար։ Բայց շատ հաւանական է որ բնական խոչընդոտները կարենան ի բաց վանուիլ արհեստին կամ մեքենային զօրութեամբ։ Արդէն այն պատկերն ուր նկարուած է երկաթուղւոյն գիծն իւր կառախումբովը, փոխանակ ներազդելու այն տեսակ մը երկիւղխառն սքանչանքը զոր այդ ձիւաղ-մեքենան կը ներշնչէ ականատեսի մը, պարզ կառքի մը, հանդարտաշարժ Թրամուէյի տպաւորութիւնն եւեթ կը թողու վրադ։ Եւ արդարեւ այդ տպաւորութիւնը մեծապէս կը չէզոքուէր մէկ քանի օր ետքն հասած այն լուրով, թէ նոր երկաթուղւոյն վայրաշարժի կաթսան կերեւի թէ շատ գիրաքրած ըլլալուն՝ չի դիմանար շոգիին անտանելի տաքութեան և ծակ մը կը բացուի վրան․ իրաւ է որ կը փութան այդ անակնկալ ծակը գոցել թիթեղի կտորներով ու կառախումբը ճամբան կը շարունակէ, սակայն, տակաւին կաթսային վէրքը չի բուժուած, կը ծանուցուի թէ Մուտանիա-Պրուսայի երկաթուղւոյն կառախումբը ճամբան մեքենայի թեթեւ խանգարում մը ունենալով երեք չորս ժամ յապաղեր է։ Իսկ վերջին լուրը չափազանց հետաքրքրական է, մեքենաները յոգներ են, հիմակ ձիերու արունգները պիտի կատարեն եղեր այդ պաշտօնը․ ո՛հ, այո, կատակ չէ՛․ երկաթուղին թրամուէյացեր է հիմակ, փոխանակ մեքենայի խորթինին, սուլիչի սուլիւնին, հիմակ՝ ձիերու պայտին թընդիւնը և շնչառութեան ձայնն․ երջանի՜կ ձիեր, արդեօք ո՞րչափ կը խրոխտան երբ իրենց ետին ձգած այդ ամենի, զիրենք արհամարհող այդ երկարաձիգ շարքն երկաթակուռ կառքերու, կ'ըթան հեշտընթաց ու բարձրավիզ․ ձիական ցեղին համար իրական յառաջդիմութիւն մըն է այս իրենց տաժանելի բազմաչխատ ասպարեզին մէջ։

Անհերքելի է թէ այսօրինակ երկաթուղի մը, փոխանակ դիւրացնելու ճամբաներու հաղորդակցութիւնը, պատճառ կ'ըլլայ այլ եւ այլ արկածներու, վտանգներու, և արդէն շատ տեղերէ դժգոհութեան ձայներ սկսած են լսուիլ․ Մախսուսէի շոգենաւերու կանոնաւոր երթեւեկն ալ, կառախումբերու յապաղման հետեւանօք, խանգարուեր է․ անցեալները, այն կառախումբն, որ ժամը 4ին Մուտանիա ժամանելու էր, ժամը իրիկուան 11ին կը հասնի և Մախսուսէի «Էտրէմիտ» շոգենաւն ալ տասնեւմէկուկէսին ճամբայ ելնելով՝ գիշերուան 4ին կը հասնի ի Գումգաբու, ուր երկաթ նետելով հետեւեալ առտուն միայն կը ժամանէ Պոլսոյ նաւահանգիստը։ Ինչպէս երէկ ծանուցեցաւ, Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնն, եպարքոսական հրամանաւ, պաշտօնապէս ծանուցած է սոյն երկաթուղւոյ ընկերութեան որ կանոնաւորէ կառախումբերու երթեւեկն։ Այս ամենը ցոյց կուտան թէ շահագործող ընկերութիւնը իւր յանձնառութեանց կատարմանը մէջ խղճի մտօք չի վարուէր, բան մը որ բնականաբար բոլորովին հակառակ է տրուած արտօնութեան ոգւոյն ու հիման։

ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ԹԱՏՐՈՆՔ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ խումբն այս գիշեր պիտի ներկայացունէ նոր խաղ մը, ՍԱՆՏՐԻՅՈՆԷՏ (Cendrillonnette), օփէրէթ 4 արարուածով: Գլխաւոր դերը պիտի կատարէ Օր. Պրիուզ:

ԻՏԱԼԱԿԱՆ խումբն, ինչպէս երէկ ծանուցինք, արտասովոր ներկայացում մը կուտայ այս գիշեր, ի նպաստ տիկին Իդալիա Ճիօրճիայի: Պիտի ներկայացուին Saffo և Giulietta e Romeo օբէռաներու չորս արարուածները:

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՀՆՏԱԽՏԻ ՆՈՐԱԳՈՅՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏՐԱՊԻԶՈՆ, 7 օգոստ.— Ի Բլաթանա երէկ երկու հոգիք հնտախտէ մեռան: Հիւանդանոցին մէջ եօթն անձինք հնտախտէ մեռան: Վեց ալ հնտախտաւորներ ալ կը դարմանուին: Զինուորական շղթայ մը հաստատեցաւ:

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ներքին գործոց նախարարութիւնն օտար համալսարանաց մէջ բժշկական ուսումն աւարտող ռուսահպատակներն հրաւիրեց պաշտօն ընդունիլ հնտախտաւորներ դարմանելու համար: Օգոստ. 1—5, Բերմ քաղաքին և նահանգին մէջ, 33 հնտախտաւորք: Ի Ռոստավ, 3 վարակեալ և 7 մեռեալ:

ՓԵՇԹԱ.—Ռուսիայէն միրգերու, բանջարեղէններու, խաւեարի, ձուկերու և այլ ուտելեաց ներածումն արգիլուեցաւ:

ԼՈՆՏՈՆ.—Թագուհւոյն գահաճառը շատ կարճ է: Կ'ըսէ թէ օրէնսդրական աշխատութիւնք վերջացած էին նախորդ Երեսփոխանութեան լուծումէն յառաջ և հարկ չկայ որ Խորհրդարանը շարունակէ նստաշրջանը:

ՖՈԼԻՆԵՕ.—Ֆոլինեոյի խոալացի եպիսկոպոսն սպանեալ գտնուեցաւ Ֆիօրենցայէ եկող կառախմբին մէջ: Գլուխը վէրքեր կան, որոցմէ կ'երեւի թէ սպանեք են: Կասկածելի ոմն ձերբակալեցաւ:

ՀՌՈՄ.—200 անձինք, անդամք կղերական (կաթոլիկ) ընկերակցութեանց Հռոմայ, դրօշներով ու նուագարաններով, Փինչիօ հրապարակը գացին, և դափնեայ պսակ դրին Քրիստափոր Կոլոմբոսի կիսարձանին վրայ: Ծամբայն ազատական կուսակցութեան պատկանող խմբեր հակացոյց ընել ուզեցին այս կաթոլիկ մարմնոյ դէմ: Ոստիկանութիւնն օրինաւորութեան կոչում ըրաւ, և ամէն ոք իւր տեղը դարձաւ:

Մի քանի ձերբակալութիւնք:

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 28 Յուլիս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ		109 1/2
3 » Փարիզի	»	23

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՓՈՆՏՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոց. [Միաց. Դ.Սէրի]		22 28 1/2
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	22 28
Կէս օրին	»	22 28
Թահվիլաթը Օսմանիյէ երէկ երեկոյ		83 01
» ժամ 5ին		83 01

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	Սէրի	51
»	»	27 3/4
»	Ը. »	22 26

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սոսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ.	Լր.	4 34
Քրէտի ժէնէրալ	»	»	7 32
Պանք տը Բօնս	»	»	4 28
Ասս. Շանժ է վալէօր	»	»	4 15
Ռէժի	»	»	16 36
Թրամուէյ	»	»	602
Ռումէլիի երկաթուղի		ֆր.	81 37
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի Դ. Կ.			96

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 10
Անգլիական ոսկի	»	110
Մարք Գերմանական ոսկի	»	1 7
Իմբէրիալ	»	89 20
Քրմլից	»	51 13
Բուլպ թղթադրամ	»	9 07
Մէճ. արծաթ (տարբ.)	»	108
Մանր արծաթ	»	101 10
Մէթալիք	»	98 30
Քասափիյէ	»	— —
Թէօլաս Ղալաթիոյ Սակարանի	»	

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 8 Օգոստոս

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 50
» » 4 1/2 %	105 60
Օսմանեան քոնսօլիտէ Սէրի Դ.	20 90
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	456 87 1/2
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	430
Օսմանեան երկաթուղի	82 12 1/2
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	389 37 1/2
Պանք Օթօման	568 75
Քրէտի Լիօնէ	800
Իտալական Ռանթ 5 %	90 90
Եգիպտական միացեալ	493 75
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 18
Օսմանիյէ Օսմանեան քոնսօլիտէ)	380 62 1/2

ԼՕՆՏՈՆ, 8

Անգլ. քոնսօլիտէ	97
Օսմ. » Սէրի Դ.	20 68
» » » Ա.	51
» » » Բ.	27 3/4
» » » Գ.	20 3/4
Օսմ. փոխառութիւն 1871	96 1/4
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լօն)	92 1/2
Պանք Օթօման	12 3/4
Ատընի երկաթուղի	20 1/4
Գիլասապլի երկաթուղի	13
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիյէ)	67 1/2
» քռանտ. բրիվիլէժիէ, 1890	— —
Ցօմանիալ (փոխառ. Ռուսիոյ)	103
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 324

ՎԻԵՆՆԱ, 8

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	119 90
» Փարիզի »	47 47
Օսմանեան Ռէժիի բաժնեթուղթ	182 75
» Երկաթուղի	42 30

ՊԵՐԼԻՆ, 8

Օսմանեան Երկաթուղի	88 40
Օսմ. Ռէժի	190
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 365
» Փարիզի »	80 85

ԲԵՐԱՅԻ ՕԹԵԼՆԵՐԸ

Բերայի օթէլներու թիւն արագապէս բազմացած է վերջին տարիներս, և այժմ կը լսենք թէ մինչեւ ցարդ եղածներէն ընդարձակագոյն սահմանի մը մէջ նոր շինութեան մը պիտի ձեռնարկուի: Քիչ մը Թօփհանէթէնօղլի և Թէփէ Պաշըի Թաղապետական պարտէզին միջեւ գտնուած ընդարձակ գետնին վրայ, որ աւելի քան 2000 քառակուսի կանգուն (ճարտարապետական) տարածութիւն ունի, նոր օթէլ մը պիտի կառուցուի: Այդ հողին տէրերն՝ Էսաեան եղբարք, համաձայնած են Պ. Նակէլմաքէրսի հետ որ ի Բարիզ, 150 խուցով հոյակապ օթէլի մը կառուցման համար, եւրոպական ուրիշ մայրաքաղաքաց նմանօրինակ հաստատութեանց բոլոր կատարելութիւններովն օժտուած: Կարգադրութեան բոլոր ձեւակերպութիւնք լրացած են, ճարտարապետն է Պ. Վալօրի որուն յատակագծերն ընդունուած են և շինութիւնք պիտի սկսին ի մօտոյ: Այս ձեռնարկութեան յարակից ուրիշ ծրագրեր ալ կան որոց մասին առ այժմ չենք խօսիր:

Աւելի քան կէս դար առաջ Բերայի մէջ օթէլ չկար. հիմակ, առաջին եւ երկրորդ կարգի օթէլները, առանց հաշուելու զանոնք զորս կարելի չէ այս կամ այն դասակարգին մէջ դնել, 14 հատ են՝ ընդամենը 475 խուցերով: Այդ օթէլներու ցուցակը, զորս կը դնենք ի ստորեւ իրենց բացման թուականներովն հանդերձ, ցոյց կուտայ թէ այդ հաստատութեանց պէտքն որքա՛ն աւելցած է ի Բերա, վերջին տարիներս, բաղդատմամբ այն տարիներուն որք յաջորդած են օթէլներու հաստատման թուականին: Հետեւեալ օթէլները բաց են հիմակ:

	Թուական բացման	Խուց
Օթէլ տ'Անկլըթէռ	1840	42
» տը Պիզանս	1856	40
» տը Բէլժ	1860	27
» Քիթրէ	1860	26
» Ռուայեալ	1866	40
» տը Ֆրանս	1867	20
» Քօնթինանթալ	1870	25
» տիւ Լիւքսէմպուրկ	1871	50
» Էմբէռիալ	1878	25
» Կրանտ-Պրըթանիը	1881	25
» տը Լոնտըը	1891	70
» տէ Քօլօնի	1891	35
» Մէդրօբօլ	1891	30
» տէ զ'Էգզանժէ	1891	20

Այս հաստատութեանց մէջէն վեցը միայն կրնան առաջնակարգ նկատուիլ. Մնացեալ ութը, թէեւ լաւ կը կառավարուին, սակայն անոնցմէ ոչ մին առաջնակարգ կոչուելու արժանի է, այլ իւրաքանչիւրը՝ զանազան աստիճաններով, լաւ օթէլներ են: Ասոնցմէ զատ Օթէլ Պրիստըլ անուամբ նոր օթէլ մըն ալ կառուցուելու վրայ է (ինչպէս արդէն ծանուցինք) Թէփէ-Պաշըի պարտէզին հանդէպ, Մեզարլըք փողոցին մէջ:

Վերեւ հրատարակուած ցուցակէն երեւցաւ որ, Օթէլ տ'Անկլըթէռ, որ հին ժամանակն աւելի ծանօթ էր «Միսիրրի» անուամբ, Բերայի օթէլներուն երիցագոյնն է: Այդ հաստատութիւն գեղեցիկ օրեր անցուցած է Խրիմի պատերազմին ժամանակ եւ բազմաթիւ ականաւոր զինուորականք, ծովակալք ու դիւանագէտք հոն բնակած են: Թէյմզի թղթակիցք յաջորդաբար հոն հաստատած էին իրենց կեդրոնը: Հոն կը բնակէր նաեւ հռչակաւորն Պիլլ (Ռըսէլ), զինուորական թղթակիցներու անդրանիկն, ինչպէս նաեւ Սըր Չարլս Բարքէր Պըթ, որ եւսքէն մեծ համբաւ ստացաւ իբր բարձրագոյն դատաւոր Լոնտոնի ամուսնալուծման դատարանին և որ մեռաւ քանի մը ամիս առաջ:

Միսիրրի եւ իր կինը հանրածանօթ էին. քաջարծուն ծերունին կրնար հարստանալ, եթէ յաջողէր իր ճարտարութեան կցել նաեւ խնայասիրութիւնն զոր ի յայտ կը բերէր իր կին, եւ եթէ նուազ անզգայ ըլլար հրապուրանաց եւ խորհրդոց այդ կնոջ որ առաջ Լէտի Ստրէթֆօրտ Ռէտքլիֆի սենեկապանուհին եղած էր: Միսիրրի աղքատութեան մէջ մեռաւ եւ իր կին, դժուարին տարիներ անցունելէ յետոյ, իր կեանքը վերջացուց յիմարանոցի մը մէջ:

Օթէլ Ռուայեալն ի սկզբան Օթէլ տ'Օռիան անունը կը կրէր, և հոն բնակեցան Սըր Հէնրի Էլիըթ և անգլիական դեսպանատան պաշտօնէութիւնը 1870 ի հրդեհէն ետք, որ աւերակ դարձուց նաեւ անգլիական դեսպանատունը: Այդ օթէլը բնակեցաւ Պրազիլիոյ հանգուցեալ Տօն Բէտրոյ կայսրը երբ Կ. Պոլիս այցելեց 1870 ին, եւ եթէ չենք սխալիր, Ն. Վեհափառութեան բնակութենէն անմիջապէս ետքն էր որ Օթէլ տ'Օռիանը Ռուայեալ (արքայական) կոչուեցաւ: Այդ օթէլը բնակեցան նաեւ Լորտ Սալզպըրի և իր պաշտօնէութիւնը 1876-77 ի ձմեռը, մեծ դեսպանախորհրդոյն ժամանակ:

Գալով Էսաեան տեարց օթէլին, որուն շինութիւնը սկսելու վրայ է, ամէն ինչ նպաստաւոր կ'երեւի. անոր դիրքը փափագելի եղածին չափ յարմար է, և թէ արհեստական ու թէ նիւթական տեսակէտով կարողագոյն ձեռքերու մէջ կը գտնուի այս ձեռնարկութիւն: Զբօսաշրջիկներու թիւն օր աւուր կը բազմանայ, որուն շնորհիւ՝ նոր օթէլը պիտի կրնայ յոյժ շահաբեր ըլլալ, առանց վնասելու իրմէ հնագոյն համանման հաստատութեանց:

(Լ. Հէրալտ)

ԳԻՒՂԱՑԻՆ ԴԱՐՄԱՆ

ՀՆՏԱԽՏԻ ԴԷՄ

Կովկասցի գեղջուկ քահանայ մը «Նոր-Դար»ի մէջ նամակ մը հրատարակած է որով ցոյց կուտայ իր բնակած աւանին, Խանքենդի մէջ հնտախտի դէմ ի կիր առնուած մէկ ժողովրդական միջոցը զոր բժշկաց ուշադրութեան կը յանձնէ: Շահեկանութենէ զուրկ չենք համարիր հրատարակել այդ նամակն որ աւասիկ.

Մամուլը հետզհետէ տխրեցուցիչ լուրեր է հաղորդում խոլերայի մասին: Այդ սարսափելի հիւանդութիւնը տարածուած է Շուշու եւ Ջիւանշիրի գաւառներում. քիչ գիւղեր կան, որ ազատ են այդ հիւանդութիւնից, իսկ շատերն արդէն ունեցել են 2-6 մահուան դէպքեր:

Մամուլը հրատարակում է խոլերայի առաջն առնելու բազմակողմանի խրատներ և հրահանգներ. ցրուած են եւ բազմաթիւ բրոշիւրներ, բայց դրանք այնքան էլ նպատակայարմար չեն լինում խոլերայի առաջն առնելու, մանաւանդ գիւղերում: Զարքաշ գիւղացին անկարող է որ և իցէ կերպով դիմադրել խոլերայի տարածուելուն. գիւղերը կեղտոտ են, կեղտոտ են և բնակիչները: Ամբողջ օրերով աշխատում են արեգակի տակ, ապա քրտնած հագուստով պառկում քնելու, միւս օրը դարձեալ նոյն հագուստով աշխատում. առողջապահական պայմանները գիւղերում շատ թոյլ են: Սովորական ջուրն անգամ արգելւում է խմելը, իսկ գիւղացու ամենաանհրաժեշտ խմելիքն այդ է. արեւի տակ աշխատելով, նա իւր ծարաւը կարողանում է յագեցնել միայն աղբիւրների պաղ ջրերով: Կոնեակը, ռոմը, նոյն իսկ արաղը գիւղացու համար գոյութիւն չունի:

Խոլերան սկզբում շատ արագ կերպով տարածուեց Խանքենդ աւանի մերձակայ գիւղերում, որովհետեւ դրանք շատ մօտ յարաբերութեան մէջ են Աղդամի հետ, որտեղից սկիզբ առաւ հիւանդութեան տարածուիլը և որտեղից շատ հայ հնձւորների դիակներ բերին. իսկ Աղդամում սկիզբ առաւ Բաքուից մեզ մօտ պատւի բերողներից:

Սարսափը անբացատրելի էր. մարդիկ յուսահատ դիմում էին բժիշկներին, ոստիկանութեան դռները. բայց դրանք ի՞նչ կարող էին անել, քանի տեղերին օգնութեան հասնէին: Նրանք այն էին անել տալիս, ինչ որ կարգադրուած էր.—մեռելը չթաղել եկեղեցի, գերեզմաններից հեռու ամփոփել հողում, անկողինները և հանդերձեղէնները կրակել, դեզինֆեկցիա անել (ապանեխել) և այլն, բայց և այնպէս մեռնողը մեռնում էր, հիւանդութիւնը տարածւում էր:

Հինգերրորդ օրն է որ Խանքենդու մօտակայ Կարկաժան, Խանածախ եւ Բալլուջա գիւղերում խոլերայից վարակուողներն ազատւում են մի շատ հասարակ միջոցով: Վարակուողին օգնում են 2—3 մարդ, որոնք անընդհատ թունդ քացախ քսելով շփում են ու ճմլում մարմնի դրեթէ բոլոր մասերը. այդ միջոցը այնքան շարունակւում են, որ դալլաքը հասնում է, եւ արիւն բաց թողնում հիւանդից. խոլերայով վարակուածը 3 ժամից յետոյ արդէն ողջ առողջ է և մի կամ երկու օրից յետոյ դարձեալ շարունակում է հանդերում աշխատել:

Սրանից մի քանի օր առաջ եղանակը զգալի կերպով ցրտեց, անձրեւներ եկան, այնպէս որ կարծես թէ աշուն լինէր. ջերմաչափը սենեակում ցոյց էր տալիս 13—14 Ռ. խոլերան հանդարտացաւ, մահուան եւ վարակուելու դէպքեր չէին պատահում: Բայց այս օրերս եղանակը դարձեալ սաստիկ տաքացաւ. ջերմաչափը սենեակում ցոյց է տալիս 20—23 աստիճան տաքութիւն Ռ, ընդ նմին և սաստիկ տօթեր է անում: Խոլերայի տարածուելը սաստկացաւ. Խանքենդի մօտակայ գիւղերում վարակուողների թիւը հետզհետէ աւելանում էր՝ 2—3ը հասնում էր 15—20ի. բայց ամէնքն էլ ազատւում են նոյն միջոցով, այսինքն մարմնին քացախ քսելով, մարմինը շփելով և արիւն բաց թողնելով: Խանածախում հիւանդացել են 20 հոգի և ազատուել են. Կարկաժանում 7 հոգի նոյնպէս առանց վտանգի են առողջացել. Բալլուջայ և Ղայբալի գիւղերում դարձեալ հիւանդացողներ եղել և ազատուել են նոյն միջոցներով: Այս տեղեկութիւնները ես ստացել եմ Խանածախու ծխական քահանայից, առաջաւոր մարդկանցից, որոնք հաստատում են լսածս: Կարկաժան գիւղը ինքս անձամբ եմ գնացել ճիշդն իմանալու, ինչ որ վերեւ գրեցի: Այսպիսից մարդ պարզ եզրակացնում է, որ գիւղական այդպիսի միջոցներով մարդիկ առանց մահուան դէպքերի ազատւում են. ուստի այս բանի մասին հրաւիրում եմ բժիշկների և հասարակութեան ուշադրութիւնը: Այդ միջոցների օգուտները աչքերիս առաջն է, կարեւոր է դրա հետեւանքն իմանալ բժիշկների փորձերով: Ցաւակցում եմ և այս. արիւն բաց են թողնում, ըստ այստեղի բարբառի, «ջիգեարղանի» երակից. այդ երակը յարաբերութիւն ունի սրտի և թոքի մասերից սկսուած չորրորդ մասի հետ. արիւն բաց են թողնում [illegible] նայած յարմարութեան, այդ երկու տեղում «ջիգեարղանի» երակը պարզապէս նկատւում է: Արիւն բաց են թողնում որոշ չափով՝ նայած հիւանդի կազմուածքին: Դալլաքները լաւ կը հասկանան և տեղերը լաւ կը ճանաչեն, բաւական է, «ջիգեարղանի» ասել:

Պ. ՔԱՀ. ՏԷՐ-ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆՑ

Խանքենդաւան, 1 յուլիսի

ՊԱՏԱՍԽԱՆ

Մամիկոնեան էֆ. նոր յօդուածով մը (Արեւելք, թիւ 2515) կը քննադատէ՝ Գաբամաճեան բառագրքի նկատմամբ հրատարակած յօդուածս (Արեւելք, թիւ 2509), որով կը ստիպուիմ դարձեալ գրել այս մասին:

Ա. «Սրինգ» բառին՝ «Փչելու գործիք» բացատրութեան պաշտպան կը կանգնի Հ. Բաչունեանց և Ս. Գրոց բառարաններն:— Այդ բացատրութիւն, ինչպէս ըսած եմ արդէն, «Փող» կը ներկայէ մանաւանդ՝ քան մի նուագարան, հետեւաբար անճիշդ ըլլալէ չդադրիր, ո՛ր անձի կողմէ և ո՛ւր ալ որ գործածուած ըլլայ: Բայց Ս. Գրոց բառարանին մէջ այդ սխալ կիրառութիւն չտեսնուիր. այլ, ինչպէս սա, նոյնպէս և Նորայր և Նուպարեան՝ իմ տուած բացատրութիւնս կը հաստատեն և հաւանական չէ՞ որ, Հ. Բաչունեան եւս՝ այդ սխալն վրիպակելն ալ անուշադրութեան արդիւնք չը լինի:—Կը պնդէ նաեւ թէ «Սրինգ»ը «Գաւալը» չէ՛, այլ «Զուռնա»ն:—Համոզուելու համար թէ «Սրինգ» «Զուռնա» չնշանակեր, կրնայ Մամիկոնեան էֆ. դիմել Ս. Գրոց բառարանին, ուր ներկայեալ փչելու նուագարանաց պատկերին մէջ, իւր ամփոփ ծայրով «Գաւալ»ի, նաեւ ըստ բառականին «Flute»ի նմանող պատկերին 13 թիւն կ'առաջնորդէ՝ Հայ. «Սրինգ» բառին, իսկ իւր լայն բերնով «Զուռնա»ն ներկայող պատկերի 11 թիւն կ'առաջնորդէ՝ Հայ. «Շեփոր», «Փող» բառերուն:

Բ. «Ակնայայրատ» բառին «գէշ աչքով նայող» բացատրութիւնն՝ «կարի ամփոփ», «ժողովրդային» և «դիւրահասկանալի» ենթադրելէ, և իմ առաջարկածս՝ «չար նայուածք ունեցող» բացատրութիւնն՝ «շատ աւելի մութ» և «անհասկանալի» համարելէ անմիջապէս յետոյ, յանդէտս, յակամայս կը խոստովանի թէ՝ առաջին բացատրութիւնը թերի է, ըստ որում կ'ընդունի թէ անոր իմաստն կ'ամբողջացունէ «յայրատ» բառին բացատրութիւնն՝ որ տարբեր չէ առաջարկածէս. ասով առաջարկած բացատրութեանս ճշգութիւնն ալ խոստովանած կ'ըլլայ, բայց՝ թուի՛ առանց համոզուելու, թէ «գէշ աչքով նայել» աւելի կը նշանակէ «մէկը կասկածելի, թշնամի համարել» կամ «մէկուն դէմ թշնամութիւն ատելութիւն սնուցանել»:

Գ. «Ակնարկութիւն» բառին «նշան կամաց» բացատրութիւնն եւս «շատ պարզ և ինքնին որոշ» կը համարի՝ քան «նշանացի արտայայտութիւն». վասն զի «ակնարկութիւն»ը «կամքի նշան» է, ըստ Մամիկոնեան էֆէնտիի:—Նախ՝ «կամաց» Աշխարհաբարի մէջ՝ աւելի «մեղմով, մեղմիկ» կը նշանակէ քան «կամքի». երկրորդ՝ ակնարկութիւնք մեծաւ մասամբ կամք չեն յայտներ որ «կամքի նշան» ըլլան. երրորդ՝ եթէ ակնարկութեանց մէկ փոքր մասն կամք կը յայտնէ, կա՛մ կը յայտնեն նոյնպէս՝ «խօսք»եր, «ձայն»եր, նաեւ ինչ ինչ «շարժում»ներ:

Դ. «Ակնակապիճք»ին գալով խնդիրը չշփոթենք. ես կը պնդէի թէ այն՝ «բիբ» չնշանակեր, մինչդեռ (ի բառն «Ակնակապիճ» յաւել՝ աչքին խորշը) վրիպակն՝ ոչ միայն նոյն սխալն չջնջեր, այլ զայն կը հաստատէ իսկ՝ «բուն» նշանակութիւնն «յաւելում» նշանակելով, և «սխալ»ն՝ իբրեւ «առաջին նշանակութիւն» պահելով:

Ե. «Ներհուն» բառին «գիտուն» համանշանակ չէ, ըստ որում «գիտուն»՝ լոկ «գիտցող», «հասկցող», նաեւ «գիտութեանց տեղեակ» կը նշանակէ, մինչդեռ «Ներհուն» և մանաւանդ «հմուտ» (ինչպէս կը ցուցնեն կազմութիւնք), կը նշանակեն «խորաթափանց», «խորունկ գիտցող»:

Զ. Գրաբառ բառերու աշխարհաբար առումներն որոշ են եղեր, ըստ որում «բառերու (իմա՝ նշանակութեանց) կարգին մէջ ամենէն վերջը գրուած են»:— Չխորհելով թէ յայտմ ամէն բառի վերջին առումներն Աշխարհաբար կարծելու անտեղութիւնը կայ, գրաբառ բառերու համար այդ առարկութեան հաւանինք: Ի՞նչ պիտի ըսէ սակայն, այն բառից համար՝ որ աշխարհաբարի մէջ միայն գոյութիւն ունին:

Է. «Ուրագ» բառին տուած բացատրութիւնս քննադատելով՝ կ'առարկէ թէ «տաշելու գործիք» բացատրութեամբ «տապըզիր» «ըէնտէ» ալ կը հասկցուի:— Թէ՝ «ըէնտէն» «տաշելու գործիք» չէ, ապացոյց՝ նո՛յն իսկ իւր մէջ բերած բառն «տապըզիր»ը, նաեւ «քերիչ»: Եթէ «ըէնտէ» եւս «տաշելու գործիք» է, ինչո՞ւ ուրեմն հայերէն՝ «տապըզիր» կամ «տաշիչ» բռուած չէ:

Իրաւ է թէ Մամիկոնեան էֆ. դիտողութեանցս հակառակելով հանդերձ կ'ընդունի վերջապէս թէ Գաբամաճեան բառագիրքն անթերի չէ. կ'առարկէ, սակայն միանգամայն թէ «չէր կրնար այն՝ թերութենէ զերծ ըլլալ, երբ անհատի մը գործն է, երբ հայերէնի վրայ երեւան եղածն՝ ամբողջին դեռ մէկ չորրորդն է»— Պահանջածս՝ կատարելութիւն չէր արդէն, հետեւաբար կ'ընդունէի իւր այս առարկութիւն եթէ սխալ կամ չփոթ բացատրուած բառերն «արդէն երեւան եղած»ներէն եւ «ճըշգուած»ներէն չըլլային, եւ կամ- եթէ հեղինակն՝ Գաբամաճեան էֆ. է նուազ կարող մէկն ըլլար:

Արդ՝ Գաբամաճեան էֆ.ի վեհանձնութիւնը չվիրաւորե՞ր արդեօք, երբ Մամիկոնեան էֆ. աննշան կը համարի ցուցուած թերութիւններն:—Մի՞թէ աննշան թերութիւնք իսկ «նշանաւոր» չէ՞ն ըլլար, երբ գործոյն հասարակ մէկը չէ. եւ ո՞ր են արդեօք բառարանի մը «նշանաւոր» թերութիւնք, եթէ սխալ, չփոթ և թերի բացատրութիւնք «աննշան» թերութիւններ են: Իսկ եթէ ըստ բանակին աննշան կը համարի զանոնք, պէտք է գիտնալ թէ նախորդ յօդուածիս նպատակը՝ նոյն թերութեանց վրայ հեղինակին ուշն դարձունել միայն ըլլալով, անոնցմէ այնչափ ինչ ներկայեցի իբրեւ օրինակ, ո՛րչափ բաւական էր՝ համոզելու զնա թէ, զերծ չէ գործն թերութիւններէ: Եւ Գաբամաճեան էֆ.ի ողջմտութիւնն՝ իւր բերանացի յայտարարութիւնն լսած ըլլալու չափ՝ համոզում գոյացուցած է յիս թէ, նա՝ իրաւունք կուտայ դիտողութեանցս:

Երբ այսպէս աննշան կը համարի ցուցուած թերութիւններն, բնական է որ դիտողութիւններս ալ «խծբծանք» կոչէր: Բայց անոնք ճշմարտութիւններ են, և զանոնք հրատարակելու շարժառիթն եղած է՝ միայն հանրութեան շահն և Գաբամաճեան ապագայ բառագիրքն ըստ կարելւոյն անթերի տեսնելու տենչս, այո՛, «Լաւագոյնն գտնելու տենչն», որ մինչդեռ՝ ըստ մեզ՝ յառաջդիմութեան միակ խթանն է, Մամիկոնեան էֆ. կը վերագրէ անոր՝ կարգ մը սոսկալի արդիւնքներ, «վհատութիւն, յուսահատութիւն և բարոյական մահ, նաեւ ներկայն կատարելապէս տեսնելու անկարողութիւն»:

Չեմ կրնար համակարծիք լինել իրեն, և ո՛չ ալ անշուշտ՝ կրնայի, «ներկայն կատարելապէս տեսնելու անկարող» չհամարուելու համար՝ գործոյն առաւելութեանցն հետ թերութիւններն եւս ներբողել և շողոքորդութիւնն յանձն առնուլ: Այո՛. ասով՝ ո՛չ միայն շողոքորդած, այլ և հեղինակին հմտութիւնն ժխտած պիտի լինէի, մինչդեռ Գաբամաճեան էֆ.ի հմտութենէն շատ գեղեցիկ եւ օգտակար արդիւնքներ կ'ակնկալենք, և այս ակնկալութեանց իրականացման քաղցր յուսով՝ անձկանօք կը սպասեմք իւր խոստացեալ երկասիրութեան հրատարակման:

Կը վերջացունեմ յօդուածս, աւելի չերկարելու համար՝ զանց ընելով Մամիկոնեան էֆ.ի այլ ակնարկութեանց պատասխաններն, եւ կը յուսամ թէ՝ հարկ չտեսնէր այլ եւս այսպիսի անօգուտ գրութեանց՝ գիտնալով թէ, ո՛չ ժամանակս կը ներէ պատասխանելու, եւ ո՛չ լրագրական սուղ էջերն:

ՍԵՐՈՎԲԷ ՊԱՅՃԵԱՆ

19 յուլիս 1892
Կ. Պոլիս

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

—Ուրեմն քաջ սղագիր մ'էք:

—Այո, պարոն:

—Կը խորհիմ որ շատ դժուար է ատենաբանի մը ամէն մէկ բառը ի կիր առնուլ:

—Այնչափ դժուար չէ երբոր աղէկ հասկնաք: Տեսնելու էիք անցեալ օր ճառ մը սղագրած ատենս ո՛րչափ շուտ կը գրէի և հաւատացէք որ մինչեւ իսկ ատենաբանը չէր կրնար հասնիլ ինձ:

* * *

—Տօքթօր, գիշերները չեմ կրնար քնանալ:

—Այնպէս կ'ըլլայ: Եթէ խիղճ ունիք, երբեք չէք կրնար քնանալ մինչեւ որ այցելուներս չվճարէք:

* * *

Ծանօթ վանական մը, օր մը մինչ պանդոկի մը մէջ նստած կը ճաշէր, իւր ճիշդ դիմացը գտնուող խեղկատակ մը սա հարցումը ուղղեց իրեն.

—Կրնա՞ս ըսել, հայր սուրբ, ի՞նչ տարբերութիւն կայ վանականի մը և կապիկի մը միջեւ (monk and monkey):

—Սեղանին լայնութիւնը միայն, պատասխանեց պատրաստաբան վանականը:

* * *

Մարդ մը՝ երիտասարդի մը պարելու միջոցին ըրած անհեթեթ շարժուածքը նկարագրել ուզելով կ'ըսէ. «Կարծես թէ տափաստին գրպանը ծակած ըլլալուն՝ արծաթ դրամ մը սրունքն ի վար թօթվելով ձգել կուզէ»:

* * *

«Գիտցած եղիր որ, գոչեց Տիկ. Պ... մինչ ի զուր կը ջանար սեղանին վրայ դըրուած հնդկահաւը կտրտել, բնաւ բան մը գնել չես գիտեր: Այս հնդկահաւը Մաթուսաղայի տարիքը ունի:»

«Կարելի է, ըսաւ Պ. Պ... հանդարտութեամբ, բայց, սիրելիս, որովհետեւ եգ թռչուն մ'է, առ այդ սեռն ունեցած յարգանքս արգիլեց զիս իր տարիքը հարցնելէ:

* * *

—Ի՞նչ պիտի ըլլաս տեսնենք, Թօթօ, երբոր մեծնաս:

—Զինուոր մը:

—Բայց սպաննուելու վտանգին մէջ պիտի գտնուիս:

—Որմէ՞:

—Թշնամիէն:

—Թօթօ (քիչ մը մտածելէ վերջ).— Ուրեմն ես ալ թշնամին կ'ըլլամ:

Տ. Ս. Մ.

ԱԶԴ

30|11 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՊԻՏԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԻ

Այրի տիկ. Հ. Ֆլամանի բարձր-նորաձեւութեանց վաճառանոցներուն մէջ թիւ 303, Բերա, մեծ փողոց (նախկին Տըրվիլըլ վաճառատան)

ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ԼԻՔՒԻՏԱՍԻՈՆ ՄԸ

բացառիկ զեղչերով

գտնուած բոլոր ապրանքներուն վրայ. ամէն տեսակ մետաքսեղէնք և բրդեղէնք. կրկնոցք և հանդերձեղէնք (փարիզեան ձեւերով), գլխարկներ և շապիկներ էրիկ մարդոց և կանանց համար, սեղմիրաններ, թաշկինակներ եւ այլն, և այլն:

Մեծ ընտրութիւն մետաքսեղինաց եւ բրդեղինաց կտորներու, ի վերջ եղանակի:

Մասնաւոր և ամբողջ ճիշդ սուգի ըզգեստներու: Մեծ մթերք գլխարկներու:

Ճերմակեղէն, փողկապներ և Փարիզի կօշիկներ: 139 1—5

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ՓՈԽԱՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԷՖ. ՊԷՅԱՋԵԱՆ

Որ Օսմ. դատարանաց քաղաքային, պատժական և առեւտրական ճիւղերուն մէջ երկոտասան տարիներ անդամութեան պաշտօններ վարելէ յետոյ վերջին տարիներս փաստաբանական գործերով կ'զբաղէր, իւր գրասենեակն հաստատած է ի Պոլիս:

Կ'ստանձնէ Կ. Պոլսոյ և մերձակայ գաւառաց մէջ Օսմ. քաղաքային և առեւտրական դատարանաց, վարչային ժողովոց եւ մահքէմէի շէրիյէի առջեւ տեսնուելիք ամէն կարգի դատերու (պիտայէթ, իսթինաֆ, թէմիզ), ինչպէս նաեւ մեր Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ տեսնուելիք դատերու փոխանորդութիւն և դատական ամէն տեսակ մեթանց պատրաստութիւն:

Կ'ընդունի գաւառներէ յղեալ իսթինաֆի և թէմիզի վերաբերեալ գործեր և դատական և այլ Օսմ. ամէն Նախարարութեանց մօտ հետամտութեան կարգի (Թաագիպաթ) յանձնարարութիւններ:

Մասնաւոր պայմաններով կը հայթայթէ դատական ծախսն և փոխանորդութեան վարձքն այն տեսակ դատերու որք սուղ միջոցի մէջ յաջողութեամբ վերջ գտնելու ապահովութիւն ունին: 17

Դիւան. Բիւյիւք Ապպուտ խան թիւ 4, Մաբրուճճուլար-Իչի, Ստամպօլ: 9—60

(CUNARD) ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿ.

«Շէրպուրկ» շոգենաւը Լիվըրփուլէն աստ կը սպասուի դէպի ամսոյ 23:

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաճա ալընաճագ օլան բուղտայը ղէյլմին մինագասասընա պազլանըլաճաղընտան իխալէ թալիպ օլանլարըն բազար վէ չարշամպէհ կիւնլէրի Խազինէի Խասսաեա կէլմէլէրի իլան օլունուր:

25 Թէմմուզ 308 2—3

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԸՐԱՍՔԷՐԻ

Աթլը ալ էլպիսէլիք քէպիր տիւյմէ ատէտ 80,000, պէհէր կրօսսը 6 ղրուշ 34 փարա. Թօփ ալպիսէլիք քէպիր տիւյմէ ատէտ 80,000, պէհէր կրօսսը 7 ղրուշ. Տիւզ սարը սաղիր քէպիր տիւյմէ ատէտ 15,000 պէհէր կրօսսը 2 ղրուշ 39 փարա. Աթլը ալ էլպիսէլիք սաղիր տիւյմէ ատէտ 30,000, պէհէր կրօսսը 2 ղրուշ 39 փարա. Տէօրթ քէօշէ սամանը էյէսի ատէտ 197, պէհէրի 4 ղրուշ 20 փարա. Նալ իչիւն մըխլըք ճինսինտէն 7 գըրէյլիք ալէմէթ թիմուր գանթար ճէքիտա 300, պէհէր գանթարը ճէքիտի 133 ղրուշ 20 փարա. Նալլըգ 7 վէ 9 գըրէյլիք Լամալըթօռ թիմուրը գանթարը ճէքիտա 141, պէհէր գանթարը ճէքիտի 104 ղրուշ 20 փարա. Հալքալըք թէլ թիմուր գանթարը ճէքիտա 21, պէհէր գանթարը ճէքիտի 123 ղրուշ 20 փարա. Ալթըըը պիր տէմէթ սաչ գանթարը ճէքիտա 12, պէհէր գանթարը ճէքիտի 128 ղրուշ 20 փարա. Եուվարլագ զալըն թիմուր գանթար ճէքիտա 13, պէհէր գանթարը ճէքիտի 118 ղրուշ 20 փարա. Ինճէ սարը թէլ գըրէհի ճէքիտա 20, պէհէր գըրէհի ճէքիտի 19 ղրուշ 20 փարա. Իլլիւլէ անպարընտա 4 սէնէտէ լիւզումընա կէօրէ պօխատըլաճագ սէգզէրին պօխա իւճրէթի. Մույթապ Փապրիգասընա իւէ սարաճխանէ անպարընտա 1 սէնէտէ լիւզումը մըգտար ալընաճագ Մաճար քէօսիւրիւ պէհէր գանթարը ճէքիտի 13 ղրուշ 20 փարա:

Նիզամիյէ էյլիւլ վէ սարաճխանէ անպարը իւէ մույթապ Փապրիգասընա միւպայեա օլունմագ իւզրէ մէզգիւր մինագասասը գօնուլան պալլաթէ մուրագգամ էշեա ֆիատըը մուրագգամմէլէրի իւէ թալիպլէրի էօհտէլէրինտէ օլմագ իւզրէ Ռումինին 29ունճու կիւնիւնէ գատար պէհէր կիւն մինագասասըը իճրա օլունաճագ մէգիւրէ կիւնտէ գարարը գաթիլլէրի վիրիլէճէկլէրինտէն, իթամընա վէ իթթիյարի կիւնիւ 100տէ 5 թէմինաթլէ թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը տայրէսինէ կէլմէլէրի:

Նօ. 62

Կիրիտ Փըրգասընտաքի հայվանաթը միրիյէ իչիւն միւպայեա օլունաճագ 400 պին գըրէտէն 500,000 գըրէհէ գատար կիւնտէրին պէհէր գըրէհի 13 փարատա թալիպի լօհտէսինտէ օլտուղունտան, իթամընա թալիպ օլանլարըն թարիխը իլանըն՝ պիր հաֆթա զարֆընտա մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը տայրէսինէ կէլմէլէրի: Նօ. 63 1—3

ՀԻՒՍԻՍԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,695 969

ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 2,650,872

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4 0[illegible]6 900

ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 1,076,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բաւական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուած վնասուն 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի: 13

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամատրամներն խիստ օգտակար պայմանաւ: Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գրասենեակ թիւ 22 և 22 ᵃ սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ· ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ և Պոլսոյ վերակացու երեք Ընկերութեան

ԻԼԱՆ ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Երզագ անպարը իչիւն մուպայեա օլընմագ 15000 գըյէտէն 20000 գըյէյէ գատար Երոէքէ զէյթունընըն պէհէր գըրըշէյի 58 բարաեա Թալիպի խօշուէսինտէ օլուպ իչալէ Թէմմուզըն 28նճի սալը կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի վէ Էրթէսի կիւնիւ 100 տէ 5 Թէնզիլի գապուլ օլընաճաղը ճիհէթիլէ իթ-ասընա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասկէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի·

Նօ· 60 2—2

Միւպայեա օլընաճագ 15000 գըրէտէն 20000 գըրէյէ գար եուլաֆըն Թէմմուզըն 28նճի սալը կիւնի պիլ միւնագասա գարարը վիրիլէճէկի վէ էրթէսի կիւնի 100 տէ 5 Թէնզիլ գապուլ օլընաճաղը ճիհէթիլէ իթ-ասընա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասկէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի· Նօ· 61 2—2

ԱՆՈՒՇԻ ՈՒ ՕՇԱՐԱԿԻ ՍՊԱՍՆԵՐ

ԱՆՈՒՇԻ ՍԿԱՀԱԿՆԵՐ, ԴԳԱԼՆԵՐ ՈՒ ՍԿՈՒՏԵՂՆԵՐ

ԴԵՂԱԿԵՐՏ ԵՒ ԶԱՐԴԱՐՈՒՆ

Վերոյգրեալ նիւթերն, արդիւնք տեղացի հայ արհեստաւորաց ճարտարարուեստին, արծաթազօծեալ են հարիւր [illegible] արծաթով ու նուրբ ճաշակաւ մը պատրաստուած և բուն իսկ արծաթեայ նմոյշներէն բնաւ տարբերութիւն չունին· Փափաքողք կրնան դիմել ի Պոլիս Մեծ Շուկայ Վարագճը խան, վարի յարկ, թիւ 2, Յովսէփ Թօլեանի սենեակը·

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօքթոր Ալէքի ջերմային հիւանդութեան, ալեւէծ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսական, է գաղտնաչար և ազդու կազդուրիչ ամեն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յաճախ կուգան ճահճախառն վայրերու ջերմոտ կլիմային ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ առոյգ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդիւնքը առոյգ գիտութեամբն· Այս ֆիզիքական խանգարումներն նաև կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անըմբռնելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն. որոց առանձինները՝ տռուած է ջերմ և տարուսա, Թոքային ջերմ պարբերական ջերմ, ընդհատեալ ջերմ մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր·

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ լճախճանուտներէ վայրերէ մահճաւ նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և ականներու ծակուտկէններէ ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ·

Ալէքի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնն գուշը կը գտնէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն ստուգապէս անվտանգ է, անվնաս է և օգտակար աւուրդ, միայն թէ տրուած հրահանգի համեմատ գործածուի· Կը ծախուի Միհրաեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա կ· Պոլսոյ· 22

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որ ամէն երկու շաբաթ կը ճամբէ Լիվէրփուլ և Ամերիկա դէպ·

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Գադալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պաթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	3574
Աւրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բաւոնիա	5587	Ալկէա	2393
Ըեֆալոնիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սկիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալեբբօ	2,48	Թրինիտատ	899
Քէտար	1876	Մարոգգօ	1365
Հէքլա	1614		

«Թրինիտատ» շոգենաւ, նաւապետ Ուայզմէն, ուղղակի Լիվըրփուլ կը մեկնի դէպ ի 13 ամսոյս:

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ գործակալ
Thomas C. Joly
Ալիքսանտրի խան թիւ 11
Ղալաթիա

17

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվէրփուլ և Մէտիթէռանէի դէպ գծի շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քառնաք	4200	Իպիսօ	3000
Ֆերոս	4000	Օզիրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նէֆթիս	3000
Սեսոստրիս	3250	Բէրսա	3000
Թիպա	3250	Լուքսօր	800
Մաքեդոնիա	3250	Օլինտա	800
Մարիոթիս	3250	Սէթի	700

Նէֆթիս շոգենաւը օգոստոս 2ին Լիվրբուլէն ասու կըսպասուի·

Դիմել առ Փ· Վ· ՎԻԹՕԼ և Ընկ·
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ·
31, Ճէյմս Սդրիթ Լիվրբուլ

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բ. 27 8 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետմիջօրէի·

Գշ. 28/9 Ալեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը, ժամ 5ին յետմիջօրէի· Պիրէէին ճամբով

Դշ. 29/10 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին·

Եշ. 29/10 Սուրհանդակ դէպի Փոքր Ասիոյ նաւահանգիստները մինչև Պաթում առաւօտեան ժամը 11ին:

Եշ. 30/11 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետմիջօրէի·

Ազդ.—Յուլիս 29/10, երեքշաբթի օրը կը մեկնի դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մինչև ու գլուխը Զմիւռնիոյ մէջ գլխաւոր հանգիստներն Թրիփոլի՝ Պէյրութ, Եաֆա, և Բօր-Սայիտ դպչող շոգենաւ. 12

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Սըբէ-Եէլ Անգլիոյ, Կ· Պոլսոյ և Օտեսայի գծին

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոն
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Ընճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բանտէր	1700
Ապոլլօ	5500	Կիտանօ	2200	Բլաւիօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բօլօ	1000
Ալիօնզօ	[illegible]000	Կրոտօ	2200	Քուինօ	2800
Պաւանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալթօ	4400
Պորտինօ	2200	Հիտալկօ	3[illegible]00	Րինալտօ	3200
Պրավօ	2000	Հինտու	7000	Րօլլօ	3000
Չէֆֆալօ	8800	Հումպէր	1200	Րօմէօ	3500
Գէյրօ	2600	Իտակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Գալիպսօ	2500	Ճիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Գամէօ	2100	Քէլլօ	2000	Սանդիակօ	8200
Գատօ	2000	Քօլլինօ	4200	Սարֆօ	2000
Գօմօ	2700	Քօմօ	2200	Սէլիիօ	2000
Ջէբակօ	5000	Լէօ	2000	Սորէնտօ	4300
Գլիօ	[illegible]500	Լէօնարտօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գօլօրատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թաուրօ	1200
Տիգօ	2500	Մալմօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրբէտօ	900
Տուրօ	4800	Մարդէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրաբօ	2100	Միլօ	2000	Վոլթուրնօ	5000
Էլտինաւօ	2600	Մուրինօ	3100	Ըէտօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նիլօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆայնըր	200
Ֆրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ճօմօ	200
Ֆալքօն	800	Օտրանտօ	4500	Ջէրօ	140
Ֆինօ	700	Օրգօ	2000	Մօզէբէ	120
Էմիրըլն Մոնարք					8000
Բիրմիրէն Մոնարք					8000
Ըլտըրըն Մոնարք					8100

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ· ՀԻԼՏ ԵՒ ՌԻՅՕ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւսէթ
խան, Ղալաթիա

40

Արտօնատէր Մ· ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊ· ԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1892 Մայիս 21էն սկսեալ մինչև Յուլիս 31 Ուրբաթ

(Բացի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերքէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց և Բեշիկթաշէն

ժ. վ.

11 15 Եէնիմ. Մէզար. Պէյքօզ. Թարաբ. Եէնիք. Պօյաճ. Ը. Հիսար (Ը. Հիսարի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 18

12 — Եէնիմ. Մէզ. Պէյ. Թարաբ. Եէնիք. (Եէնիք.ի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի) 37

12 30 Եէնիք. Ստէն Միրկ. Պօյաճ. Ը. Հիսար Պէպէք Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ 21

12 40 Ը. և Ա. Գավաք Մէզար. Պէյք. Թարաբ. Պէյգօզ և անկից Ասիական եզերքներէն մինչև Գանտիլլի և Օրթաք. պիտի հանգիսի (Գանտիլլիէ շոգ.ին պիտի հաղորդակցի) Ուրբաթ. ները Օրթաք.է զատ Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկթաշ 38

12 45 Եէնիմ. Մէզար. Պէյլիք. Թարաբիա Եէնիք. (Եէնիք. շոգ.ին կը հաղորդակցի ուր. ները Ստէնիա Միրկեօն Պօյաճք. Ը. Հիսար պէպէք պիտի հանգիսի 40

1 15 Եէնիք. Ստէնիա Միրկ. Պօյճ. Ը. [Պէպէքի շոգ.ին կը հաղորդակցի բացի ուրբաթ օրերէ 23

1 40 Եէնիմ. Մէզար. Պէյք. Թարաբիա Եէնիք. (Եէնիք. շոգ.ին կը հաղորդակցի). 32

2 10 Եէնիք. Ստէնիա Միրկ. Պօյաճ. Ը. Հիսար Պէպէք Արնաւ. Գուրուչէշ. Օրթաք. Պէշիկ. 34

2 40 Ը. Ա. Գավաք Եէնիմ. Մէզ. Պէյք. Թարաբ. Պէյգօզ և անկից Ասիական եզերքէն նաւամատոյցներէն մինչև Գանտիլլի և Օրթաք. հանգիստելով Գանտիլլի շոգ.ին հետ պիտի հաղորդակցի, և ուր. օրերը Օրթ.է զատ Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գզկ. Պէշիկ. 13

2 45 Եէնիմ. Մէզար. Պէյլիք. Թարաբ. Եէնիք. Ստէն. Միրկ. Պօյաճ. Ը. Հիսար. Ը. Հիսարի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի. (ուրբաթ օրերը Պէպէք. Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ. 37

4 — Եէնիմ. Մէզար. Պէյլիք. Թարաբ. Եէնիք. Ստէն. Միրկ. Պօյաճ. Ը. Հիսար. Պէպէք. Պէպէքէն շոգ.ին պիտի հաղորդակցի. ուր. ները Արնվք. Գուր. Օրթ. 40

5 45 Եէնիմ. Մէզ. Պէյլիք. Թարաբ. Պէյգօզ Եէնիք. Գանլճ. Պօյաճք. Ը. Հիսար Պէպէք Արնվ. Պէյլ. Օրթաք. Պէշիկ. 21

7 — Եէնիմ. Մէզար. Պէյլիքօզ. Թարաբ. Պէյգօզ Բաշգ. Եէնիք. Միրկ. Գանլճ. Ը. Ա. Հիսար Գանտ. Արնաւ. Չէնկլէք. Պէյլէր. Օրթաք. Գուզկ. Պէշիկ. Իւսկ. 23

8 — Ա. Եր. Գավաք Եէնիմ. Մէզար. Պէյօք. Թարաբ. Եէնիք. Ստէն. Միրկ. Ը. Հիսար Արնաւ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ. 32

9 40 Եէնիք. Պօյաճ. Պէպէք Պէշիկթաշ բացի ուր. է 34

10 — Ը. Հիսար Արնաւ. Օրթաքէօյ 11

10 — Մէզարը. Պէյ. Թարաբ. Եէնիք. Միրկ. Ը. Հիսար Արնաւ. Օրթաք. Պէշ. 38

Ամէն ուրբաթ իրիկուն ժամ 11ին Մէզարը.էն շոգ. մը իջնելով Պէյլիք. Թարաբ. Պէյգօզ Եէնիք. Միրկ. Ը. Հիսար Արնվ. Օրթ. Պէշիկ. հանգիստելով կամուրջ պիտի գայ·

Եէնիքէօյէն կամուրջ իջնող շոգենաւք

11 — Եէնիք. Ստէնիա Միրկ. Պօյճ. Ը. Հիսար Պէպէք Արնաւ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ. 20

Պէպէքէն կամուրջ իջնող շոգենաւք

11 — Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ. 23

11 30 Պէպէք Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. 20

12 — Օրթաք.էն ուղղ. կամուրջ [բացի ուր. է] 22

12 — Ը. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկ. 28

12 30 Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 23

1 — Պէպէք Արնաւ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկ. 21

1 45 Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկ. 33

2 5 Օրթաք.էն ուղղ. կամուրջ. բացի ուր. է 38

2 35 Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. բացի ուրբաթէ 34

3 15 Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 1

3 45 Ը. Հիսար Պէպէք Արնվք. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ. Գավ. բացի ուր. է 22

4 5 Օրթաք.էն ուղղակի կամուրջ բաց ի ուրբաթ օրերէ 18

4 50 Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. (բացի ուր. է) 34

5 5 Օրթաք.էն ուղղ. կամուրջ բացի ուր. է 38

Ասիական եզերքէն կամուրջ իջնող շոգենաւք

11 15 Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. 34

11 15 Պէյգօզ Բաշգ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Օրթ. (Գանտ. պիտի հանգիսի) (Ուրբաթները բացի Օրթաք.էն Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. 22

11 50 Պէյգօզ Գանտ. Վանիք. Չէնկլէ. Պէյլէր. Գուզ. Պէշիկ. [բացի ուրբաթէ] 33

12 — Պէյգօզ Բաշգ. Եէնիկ. Չուպ. Գանլճ. Պօյճ. Ը. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզ. Իւսկ. Պէշիկ. Գավ. 1

1 — Գանտ. Վանիք. Չէնկլ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկ. 20

1 20 Պէյգօզ Բ. Պաշճէ Չուպ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Օրթաք. [Գանտիլլիէ շոգ.ին կը հաղորդակցի. ուր. ները Վանիք. Չէնկլէ. Պէյլէրպէյ Գուզկ. Պէշիկ. 38

1 45 Պէյգօզ Եէնիք. Ստէն. Միրկ. Պօյաճ. Ը. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. [Եէնիք.էն Գավաք գալով և Եէնիք.էն կամուրջ իջնող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի 34

2 — Գանտ. Վանիք. Չէնկլէ. Պէյլէրպէյ Գուզկ. Պէշիկ. բաց ի ուրբաթէ 28

3 10 Գանտ. Վանիք. Չէնկլէ. Պէյլէրպ. Գուզկ. Պէշիկ. 20

3 20 Պէյգօզ Բաշգ. Չուպ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտ. Օրթ. (Գանտիլլիէ շոգենաւ.ին կը հաղորդակցի)· ուրբաթները բացի Օրթ.է Վանիք Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկ. պիտի հանգիսի) 18

4 — Գան. Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գզկ. Իւսկ. [բացի ուրբաթէ] 33

4 20 Պէյգօզ Բաշգ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար. Գանտ. (մինչև [Գանտիլլիէ շոգ.ին կը հաղորդակցի: Ուր. ները ժամ 4.45ին Մէզարը.էն մը իջնելով Պէյլէր. Թարաբ. և Պէյգօզէն մինչև Գուզ. եղած ասիական եզերքի նաւամատոյցները պիտի հանգիսի ինչպէս նաև Պէշիկթաշ 38

5 — Գանլճ. Վանիք. Չէնկլ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկ. բացի ուրբաթէ 28

7 — Միրկ. Ը. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթք. Գուզկ. Պէշիկ. Իւսկ. 1

9 — Պէյ. Թարաբ. Պէյգ. Բաշգ. Չուպք. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ. 20

9 30 Գան. Չէնկլէ. Պէյլ. Իւսկ. բաց ի ուրբաթ օրերէ 21

10 15 Պէյգօզ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Չէնկ. Պէյլ. Իւսկ. [բացի ուր. է 28

10 20 Ա. Հիսարէն ուղղ. կամուրջ 22

11 — Գանլճ.էն ուղ. կամրջ. (բացի ուր.) 21

11 15 Վանիք.էն ուղղակի կամուրջ բաց ի ուրբաթ օրերէ 22

Ամէն ուրբաթ ժամ 6ին Մէզարը.էն շոգ. մը իջնելով Պէյք. Թարաբ. Պէյգօզ Բ. Պաշճէ Չուպգ. Գանլճ. Ա. Հիսար. Գանտ. Վանիք Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ. հանգիստելով կամուրջ պիտի գայ·

(Բացի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

12 25 կամուրջէն ուղ. Եէնիք. բացի ուր. է

12 40 Պէշիկ. Օրթաք. Գուր. Արնվ. Ը. Հիսար 22
Միրկ. Ստէն. Եէնք. Թարաբ. Պէյօք.
Մէզ. Ը. և Ա. Գավաքներ 13

1 15 Պէշիկ. Օրթք. Արնվ. Պէպէք Ը. Հիսար Պօյճ. Եէնիք. Թարաբ. Պէյք. Մէզր. Եէնիմ. 37

2 — Գավաք. Իւսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ը. Հիսար Գանլճ. Միրկ. Եէնիք. Չուպ. Պէյգ. Թարաբ. Պէյք. Մէզար. Եէնիմ. 23

2 30 Պէշիկ. Օրթաք. Արնաւ. Ը. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարաբ. Պէյքօ. Մէզար. Եէնիմ. 40

3 — Պէշիկ. Օրթաք. Արնվ. Պէպէք Ը. Հիսար բացի ուրբաթ օրերէ 22

4 — Պէշիկ. Օրթ. Գուրչ. Արնվ. Պէպէք Ը. Հիսար. Պօյաճ. Ստէն. Եէնիք. Թարաբ. Պէյլիքօ. Մէզարը. Եէնիմաճ. 21

4 20 Պէշիկ. Օրթաք. Արնվ. Գանտ. բացի ուրբաթ օրերէ 28

5 — Իւսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ը. Հիսար Գանլ. Չուպ. Միրկ. 1

6 — Գավաք. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք. Ը. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյգօզ. Թարաբ. Պէյլիք. Մէզար. Գավաքներ 32

7 — Պէշիկ. Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ը. Հիսար Պօյճ. Եէնիք. Թարաբ. Պէյք. 20

8 10 Պէշիկ. Օրթ. Արնաւ. Պէպ. Ը. Հիսար Միրկ. Եէնիք. (Եէնիք.ի շոգ.ին կը հաղորդակցի· ուր. ները Թարբ. Պէյօք. Մէզ. 34

9 — Միրկ. Եէնիք. Թարաբ. Մէզարը Պէյլիք. բացի ուր. է 33

9 20 Պէշիկ. Օրթք. Գուրչ. Արնվ. Պէպէք Գանտիլ. Ը. Հիսար 38

10 — Եէնիք. Թարաբ. Պէյլիք. Մէզար. Եէնիմ. (ուր. ները 9 45ին Մէզարը. պիտի հանգիսի) 40

10 5 Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչ. Արնաւ. Պէպէք Ը. Հիսար Պօյճ. Միրկ. Ստէն. Եէնիք. Թարաբ. Պէյլ. Մէզար. Եէնիմ. (ուր. ները 10 վայրկեան առաջ) 18

10 45 Ը. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ստէն. Եէնիք. Թարաբ. Պէյլիքօզ. Մէզար. Եէնիմ. (ուրբաթները չիկայ) 32

11 20 Եէնիք. Թարաբ. Պէյ. Մէզար. Եէնիմ. 38

11 35 Պէպէք Ը. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ստէն. Եէնիք. 21

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

12 — կամուրջէն ուղղ. Պէպէք 23

2 3 Ուղղակի Պէպէք 1

10 35 Պէշիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պէպէք Գանտ. Ա. և Ը. Հիսարներ. Միրկ. Եէնիք. Բ. Պաշճ. Պէյլ. բացի ուր. է 1

11 15 Գուզ. Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ը. Հիսար. Պօյաճք Եէնիք. 20

11 45 Պէշիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պէպէք 28

12 — Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնվ. 23

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

12 15 Գուզկ. Պէյլ. Չէնկլ. Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպգլ. Բ. Պաշճէ Պէյգօզ Եէնիք. [ուր. ները Գանլճ.] Եէնիք.էն Գավաք գալով և Եէնիք.էն կամուրջ եկող շոգենաւուն հետ կը հաղորդակցի 34

12 25 կամուրջէն ուղղ. Գանտիլլի ուր. ները 12 15ին Պէշիկ. Օրթ. Գուրչ. Արնավութ. ևս պիտի հանգիսի. 20

1 — Իւսկ. Պէյլ. Պէշիկ. [[illegible] գալով շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 33

1 20 Պէյլ. Չէնկլ. Գանտիլլի բացի ուր. է 20

2 20 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Գանտ. 20

2 45 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպուգ. Բաշգ. Պէյգ. Ուրբաթները Թարաբիա Պէյլիքօզ Մէզարըները 33

3 25 Ուղղակի Գանտ. (բացի ուր. օրերէ) 33

3 45 Իւսկ. Պէշիկ. Պէյլ. Չէնկ. Պէյգ. [բացի ուր. օրերէ] 34

8 35 Իւսկ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ.էն Պէյգօզ եկող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի (ուրբ. օրերը բացի Իւսկ.է Պէշիկ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպուգ. Բ. Պաշճէ. Պէյգօզ Թարաբ. Պէյլիք. Մէզարը. պիտի հանգիսի 21

9 5 Պէշիկ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպգ. Բէյգօզ. Պէյլ. բացի ուր. է 28

9 30 Պէշիկ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսարը 22

10 20 Պէշիկ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպ. Բաշգ. Պէյգ. Թարաբ. Մէզար. Բ. Ա. Գավաքներ. 37

10 30 Պէշիկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. ուր. օրերը Իւսկ. Գուզ. Արնվ. Գանտ. Ը. և Ա. Հիսար Գանլճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշգ. Պէյգօզ 23

10 40 Իւսկ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ) 21

11 — Պէշիկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկլէքօյ Վան. Գանտ. Պէյգօզ (Ուրբաթ օրերը Իւսկ. պիտի հանգիսի) 34

11 22 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպ. Բաշգ. Պէյգօզ (ուրբ. Գուզկ.) 22

11 45 Գավ. Գուզ. Պէյլ. Չէն. Վանիք. Գանտ. 38

12 — Իւսկ. Գուզ. (Բացի ուր. և շաբաթէ) 15

Ամէն ուր. օր ժամ 3 40 ին կամուրջէն շոգենաւ մը ելլելով, Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպուգլ. Բ. Պաշճէ Պէյգօզ Թարաբ. Պէյլիք. Մէզարը. պիտի հանգիսի·

Ամէն ուրբաթ իրիկուն ժամ 10 40ին Մէզարպուրնուէն շոգենաւ մը ելլելով Պէյլիք. Պէյգօզ Բ. Պաշճէ Չուպգլ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտիլլի Չէնկլ. Պէյլէր. և Իւսկիւտարի նաւամատոյցները հանգիստելով կամուրջ պիտի գայ·

Առաւօտները Եէնիմահալլէէն ժամ 12 30ին, 11է 15 անցած և 4ին և կամուրջէն 1 15ին և իրիկունը կամուրջէն ժամ 9ին և Մէզարպուրնուէն ժամ 10ին և կամուրջէն 10 40ին Իւսկ. գացող շոգենաւք բեռ չպիտի ընդունին·

Փոթորկալից օդերուն Ստէն. Մէզարպուրնու և Ը. Գավաք շոգենաւ չպիտի հանգիսի·

ԽՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իւսկիւտարէն	կամուրջ	կամուրջէն	Իւսկիւտար
11		11 20	6 25 Պէշիկ.
11 30 Պէշիկ.	6 30 Պէշիկ.	11 50	7 10
12 —	7 5	12 10 Պէշիկ.	8 15 Պէշիկ.
12 30	8 — Պէշիկ.	12 40	9 5
1 —	8 20 Վ.սաֆ.	1 20 Պէշիկ.	9 50
1 30	8 50 Պէշիկ.	1 50	10 15 Պէշիկ.
2 —	9 30	3 5	10 30 Ֆէրա.
2 30	10 — Ֆէրա.	2 45 Վ.սաֆ.	10 40 Գուզ.
3 —	10 15 Պէշիկ.	3 20 Պէշիկ.	11 —
3 30	10 40	4 20	11 30 Ֆէրա.
3 15 Ֆէրա.	11 — Գուզկ.	4 — Ֆէրաօթ	11 20
4 —	11 — Ֆէրա.	5 — Պէշիկ.	11 50
4 30 Վ.սաֆ.	11 20	5 10 Վ.սաֆ.	12 — Գուզ. *
5 30	11 40	5 45 Պէշիկ.	12 10
4 45 Ֆէրա.	12 5	5 35 Ֆէրա.	— —
5 55	— —		

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն	կամուրջ	կամուրջէն	Իւսկիւտար
11 —	—	11 20	5 35 Ֆէրա.
11 45	7 — Պէշիկ.	11 45	6 25 Պէշիկ.
12 30 Պէշիկ.	8 — Պէշիկ.	12 30 Պէշիկ.	7 10
1 15	8 20 Վ.սաֆ.	1 15	8 20 Պէշիկ.
2 —	9 — Պէշիկ.	1 50 Պէշիկ.	9 5
2 5	9 20	2 15 Պէշիկ.	9 45
3 20	10 — Ֆէրա.	2 45	10 15 Պէշիկ.
3 15 Ֆէրաօթ	10 15 Պէշիկ.	3 15 Պէշիկ.	10 30 Ֆէրա.
4 — Պէշիկ.	10 40	2 45 Վ.սաֆ.	10 40
4 35	11 Ֆէրա.	4 — Ֆէրաօթ	11 30 Ֆէրա.
4 45 Ֆէրաօթ	11 10	4 30 Պէշիկ.	11 20
5 15 Պէշիկ.	11 45	5 — Վ.սաֆ.	11 40
6 —	12 5	5 30 Պէշիկ.	12 10

* Այս երթեւեկութիւն ուրբաթ շաբաթ և տօն օրերը տեղի չպիտի ունենայ.

ՀԱՐԷՄ ԽՍԿԻՒԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

1 40 Հարէմէն Ցալաճագ (բաց ի կիրակիէ)
4 15 » » (բացի ուրբաթէ)
10 40 » » (բացի ուր. և կիր. օրերէ)
11 25 » » (ուր. և կիր. ժ. 10 45ին)
1 15 կամուրջէն Հարէմ Ցալաճագ (բաց ի կիրակիէ)
3 45 կամուրջէն Հարէմ Ցալաճագ (Բացի ուրբաթէ)
10 10 կամուրջէն Հարէմ առանց Ցալաճագ (Բացի ուրբաթ և կիրակի օրերէ]
11 10 կամուրջէն Հարէմ առանց Ցալաճագ (կիրակի և ուրբաթ օրերը ժմ. 10 30ին).

ԽՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԽՍԿԷԼԷՍԻ

ԵՒ

ԴԱՓԱՆԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԽԱՌԱՐԱՐԶ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
4 45 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
4 — Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
5 35 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 30 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար

Ծան.—Օդը մրրկալից եղած ատեն, շոգենաւ [illegible] գտնուած տեղը պիտի մնայ·

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ· ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

Սկսեալ ի 1 Մայիս (Ն. Տ.) 1892, մինչև նոր տնօրինութիւն

Կ· ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	8	10	62	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48	50	52	54	56
	Առաւօտ													Իրիկուն												
	ժ. վ.	ժ. վ.		ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ· Պոլիս ...	6 00	6 30		7 00	7 45	8 35	9 ...	9 30	10 ...	10 30	11 ...	11 30	12 ...	1 30	2 ...	2 30	3 ...	4 ...	4 30	5 ..	5 30	6 ...	6 30	7 ...	7 30	7 45
Գում-գափու ...	6 09	6 41		7 09	7 55	8 45	9 9	9 39	10 9	10 39	11 9	11 42	12 9	1 39	2 9	2 39	3 9	4 09	4 39	5 9	5 39	6 09	6 39	7 09	7 46	7 54
Եէնի-գափու ...	6 13	...		7 13	7 59	8 49	9 13	9 43	10 13	10 43	11 13	11 46	12 13	1 43	2 12	2 43	3 13	4 13	4 43	5 13	5 43	6 13	6 43	7 13	...	7 58
Տաւուտ փաշա ...	...	...		...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա ...	6 19	...		7 18	8 05	8 55	9 18	9 49	10 18	10 49	11 19	11 52	12 19	1 49	2 17	2 49	3 19	4 19	4 49	5 19	5 48	6 19	6 49	7 19	7 58	8 04
Եէտի-գուլէ ...	6 23	6 53		7 21	8 10	8 59	9 20	9 53	10 20	10 53	11 23	12 03	12 22	1 53	2 20	2 53	3 23	4 23	4 53	5 23	5 50	6 23	6 52	7 23	...	8 07
Մագրիգիւղ ...	6 33	7 07	7 12	7 32	8 21	9 10	...	10 4	...	11 4	11 34	12 19	...	2 04	...	3 03	3 38	4 33	5 03	5 34	...	6 34	...	7 34	8 09	...
Այ Ստեֆանոս ...	...	...	7 26	7 41	8 30	9 19	...	1013	...	11 13	11 44	...	...	2 13	...	...	3 47	...	...	5 43	...	6 43	...	7 44	8 18	...
Քիւչիւք Չէք. ...	...	...	7 36	...	...	...	...	...	...	...	11 53	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 53	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ· ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	47	49	51	53	55	61	57
	Առաւօտ											Իրիկուն														
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք. ...	...	...	6 48	...	...	...	...	...	...	...	...	...	12 45	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 07	...
Այ Ստեֆանօ ...	6 ...	...	6 57	...	8 06	8 36	...	9 30	...	10 30	11 25	...	12 57	...	...	2 30	...	4 ...	...	...	...	6 ...	...	7	7 22	...
Մագրիգիւղ ...	6 0	6 40	7 07	7 31	8 20	8 46	...	9 40	...	10 40	11 40	12 41	1 10	...	...	2 40	3 10	4 10	4 40	5 10	...	6 10	...	7 12	7 44	...
Եէտի-գուլէ ...	6 22	6 52	7 20	7 42	8 32	8 58	9 25	9 52	10 25	10 52	11 55	12 52	1 22	1 52	2 25	2 52	3 22	4 22	4 52	5 22	5 55	6 22	6 57	7 35	8 07	8 30
Սամաթիա ...	6 26	6 56	7 24	7 46	8 36	9 0	9 28	9 56	10 28	10 56	11 58	12 56	1 26	1 56	2 28	2 56	3 26	4 26	4 56	5 26	5 58	6 26	7 ...	7 38	...	...
Տաւուտ փաշա ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի-գափու ...	6 32	7 02	7 30	7 52	8 42	9 07	9 34	10 02	10 34	11 02	12 04	1 02	1 3	2 02	2 34	3 02	3 32	4 32	5 02	5 32	6 04	6 32	7 06	7 43	..	...
Գում-գափու ...	6 39	7 08	7 34	7 56	8 46	9 10	9 38	10 08	10 38	11 08	12 08	1 08	1 38	2 08	2 38	3 08	3 38	4 38	5 08	5 38	6 08	6 38	7 10	7 53	8 23	8 39
Կ· Պոլիս ...	6 47	7 16	7 42	8 04	8 54	9 18	9 46	10 16	10 46	11 16	12 16	1 16	1 46	2 16	2 46	3 16	3 46	4 46	5 16	5 46	6 16	6 46	7 18	8 01	8 32	8 47

Փոքր ծրարներն անխափան կ'ընդունուին ամէն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մագրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջև բանող կառախմբոց մէջ միայն ընդունուին. Ր